

Studieordningskomiteen inviterer til innspill november 2015: Tilbakemeldingene

Innhold

Studieordningskomiteen inviterer til innspill november 2015: Tilbakemeldingene.....	1
E-post ut 3. november.....	2
Avklaring rundt tidligere dokumenter – merknader til prosessen.....	8
E-post fra Knut Einar Skodvin 4/11 med spørsmål til prosessen	9
Svar til Skodvin	10
Annika Elisabeth Suominen – e-post 4. november	12
Jørn Øyrehagen Sunde – e-post 11. november.....	14
Eivind Kolflaath – e-post 16. november	15
Gudrun Holgersen – e-post 23. november.....	16
Halvard Haukeland Fredriksen – e-post 24. november.....	17
Forskergruppen i konkurranse- og markedsrett v/Christian Franklin og Ronny Gjendemsjø – e-post 24. november	22
Tine Eidsvaag – e-post 25. november	26
Erling Johannes Husabø – e-post 25. november	27
25 avsendere v/Knut Einar Skodvin – e-post 25. november	33
Store deler av familie-, arve- og barnerettsmiljøet v/Thomas Eeg – e-post 25. november	35
Bjørn Henning Østenstad – e-post 25. november.....	38
Knut Einar Skodvin – e-post 25. november	41
Jørn Jacobsen 25. november – supplement til Husabøs uttalelse – e-post 25. november.....	45
Ingunn Elise Myklebust og Sigrid Eskeland Schütz – e-post 27. november	47
Ingunn Fornes – e-post 26. november	51
Karl Harald Søvig – e-post 27. november	52

E-post ut 3. november

Fra: Johanne Spjelkavik
Sendt: 3. november 2015 07:48
Til: alle@jur.uib.no
Emne: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Studieordningskomiteen henvender seg nå til alle lærere med invitasjon til å komme med innspill til det videre arbeidet med studieordningen – vennligst finn brev fra komiteen [her](#).

Frist for innspill er satt til *onsdag 25. november 2015*.

[Her](#) finner man dokumenter knyttet til reformarbeidet.

Med vennlig hilsen
Johanne Spjelkavik

Johanne Spjelkavik
Seniorrådgiver
Det juridiske fakultet
Universitetet i Bergen
www.uib.no/jur
Tlf: +47 55 58 95 17

Til lærerne – emner og struktur i MA-delen av rettsstudiet

Med dette inviteres alle lærerne til å komme med innspill til utforming og innhold i «masterdelen», det vil si i fjerde og femte studieår i en ny studiemodell.

Alle lærerne inviteres også til å komme med ønsker for egen medvirkning i undervisning på masternivå.

Innspill rettes til johanne.spjelkavik@uib.no innen onsdag 25. november.

På grunnlag av ønsker og forslag som kommer inn, vil studieordningskomiteen organisere grupper rundt de faglige temaene vi skal gå videre med. Gruppene vil deretter arbeide sammen med komiteen for å utvikle rammene for det faglige innholdet i fjerde og femte studieår.

Grunnlaget:

En oversikt over Studieordningskomiteens forslag med hensyn til **emner og struktur for de tre første årene**, slik den ser ut etter revisjon på grunnlag av høringssvar og innspill på allmøte 27. august, er vedlagt. (Også denne vil bli diskutert med fagmiljøene i en annen prosess som en kommer tilbake til). En oversikt over Studieordningskomiteens foreløpige forslag med hensyn til **struktur for de to siste årene** er også vedlagt. Dette danner grunnlaget for denne forespørselen.

På kompetansegrunnlaget studentene har fra BA-delen/1. syklus skal bygges et toårig studium som svarer på kvalifikasjonskravene i Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk for 2. syklus. Det skal representere en tydelig faglig progresjon i forhold til de tidligere studieårene.

Utgangspunktet er inndeling i fire linjer på **fjerde studieår**, der studentene skal velge en linje. Linjene må i utgangspunktet være forankret i de personalressursene vi har for øyeblikket, men kan endres og suppleres på et senere tidspunkt. De foreslåtte linjene vil komiteen som et utgangspunkt for drøftelse presentere slik:

- Strafferett og straffeprosess
- Forvaltningsrett eller kanskje bredere Offentlig styring
- Formuerett
- Familie-, velferd- og migrasjonsrett
- (Komiteen hadde opprinnelig foreslått en linje for internasjonal rett og EU/EØS-rett, men dette oppfattet vi at fagmiljøet ikke ønsket. Dersom fagmiljøet likevel vil ta opp forslag til en slik linje ber vi om innspill om dette).

Rammer for innspillene:

Det er mulig å foreslå ytterligere linjer på fjerdeåret, med dokumentert faglig grunnlag, også personellmessig.

En ber om skisse til innhold for de foreslåtte linjene, eventuelle innspill til endring av fokus for disse linjene eller til andre linjer enn de foreslåtte.

For **fjerde studieår** er det også ønskelig med innspill til emnet vitenskapsteori, metode og akademiske ferdigheter.

Det er for alle fag eller linjer ønskelig med innspill både til faginnhold og til organisering: Bør det for eksempel være flere små emner, eller store emner på 30, respektive 40, studiepoeng? Bør eventuelt flere små emner løpe parallelt eller gå i bolker slik vi er vant til nå?

Det er særlig viktig å fokusere på helheten, det vil si sammenhengen i de overordnede rammene for undervisningstilbudet (læringsmål – undervisning – prøving). Læringsmålene er det sentrale, undervisningen og pedagogikken denne baseres på og arbeidskravene skal underbygge dem og prøvingen skal sertifisere oppnåelsen av dem. Vær også oppmerksom på at prøvingsformen har stor innflytelse på studentenes studieatferd. Det er også viktig å trekke inn hvordan digitale pedagogiske hjelpemidler kan bidra til kvalitetsheving av undervisningen.

For **femte studieår** er det ønskelig med innspill både til organisering av studieåret i seg selv, og til sammenhengen med fjerde studieår.

Det er helt sentralt at femte studieår skal representere et *meget høyt faglig nivå*, med fordypning gjennom studium av avanserte emner på til sammen 30 studiepoeng og en masteroppgave på 30 studiepoeng.

I det vedlagte forslaget er det skissert en modell der første semester av femte år kan inneholde første del av en annen «linje» fra fjerde år enn den man i utgangspunktet har valgt å fordype seg i. På den måten vil studentene kunne få større bredde innenfor de sentrale fagene, kombinert med god dybde og spesialisering. Komiteen har også lagt opp til at studentene på femte året kan studere andre fag enn de som inngår i linjene på fjerde studieår. Det er skissert et alternativ med «pakker» - der komiteen ser for seg en modell der *utpreget avanserte spesialemer* kan bygges sammen til moduler på 30 studiepoeng og enten bygge videre på temaer fra fjerde år, eller introdusere nye fagområder. En god del av dagens valgemner vil bli valgemner på tredje studieår.

Også her ønsker vi innspill om pedagogikk og undervisning og sammenheng med læringsmål og prøving. Hvordan kan vi bygge opp spesialemer på høyere faglig nivå enn dagens emner?

Masteroppgaven gir ytterligere muligheter for fordypning og/eller bredde. Det er ønskelig med innspill til hvilken rolle den kan spille i helheten.

Det må være rom for utveksling på masterdelen av studiet. Er det fagmiljø hos våre internasjonale partnere med spesiell kompetanse som du særskilt vil anbefale studentene å reise til? Er det studieprogram, emner ved enkeltinstitusjoner som vil passe godt å ta som spesialisering innen de ulike linjene?

Bergen, 2. november 2015

For Studieordningskomiteen

Johanne Spjelkavik

Kvalifikasjonsrammeverket BA og MA (1. og 2. syklus)

1. syklus (BA)	2. syklus (MA)
KUNNSKAP	KUNNSKAP
<i>Kandidaten...</i>	<i>Kandidaten...</i>
- har bred kunnskap om sentrale temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metoder innenfor fagområdet	- har avansert kunnskap innenfor fagområdet og spesialisert innsikt i et avgrenset område
- kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet	- har inngående kunnskap om fagområdets vitenskapelige eller kunstfaglige teori og metoder
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet	- kan anvende kunnskap på nye områder innenfor fagområdet
- har kunnskap om fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet	- kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet

FERDIGHETER	FERDIGHETER
<i>Kandidaten...</i>	<i>Kandidaten...</i>
- kan anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid på praktiske og teoretiske problemstillinger og treffe begrunnede valg	- kan analysere eksisterende teorier, metoder og fortolkninger innenfor fagområdet og arbeide selvstendig med praktisk og teoretisk problemløsning
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning	- kan bruke relevante metoder for forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid på en selvstendig måte
- kan finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og framstille dette slik at det belyser en problemstilling	- kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnementer
- kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer	- kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- eller utviklingsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

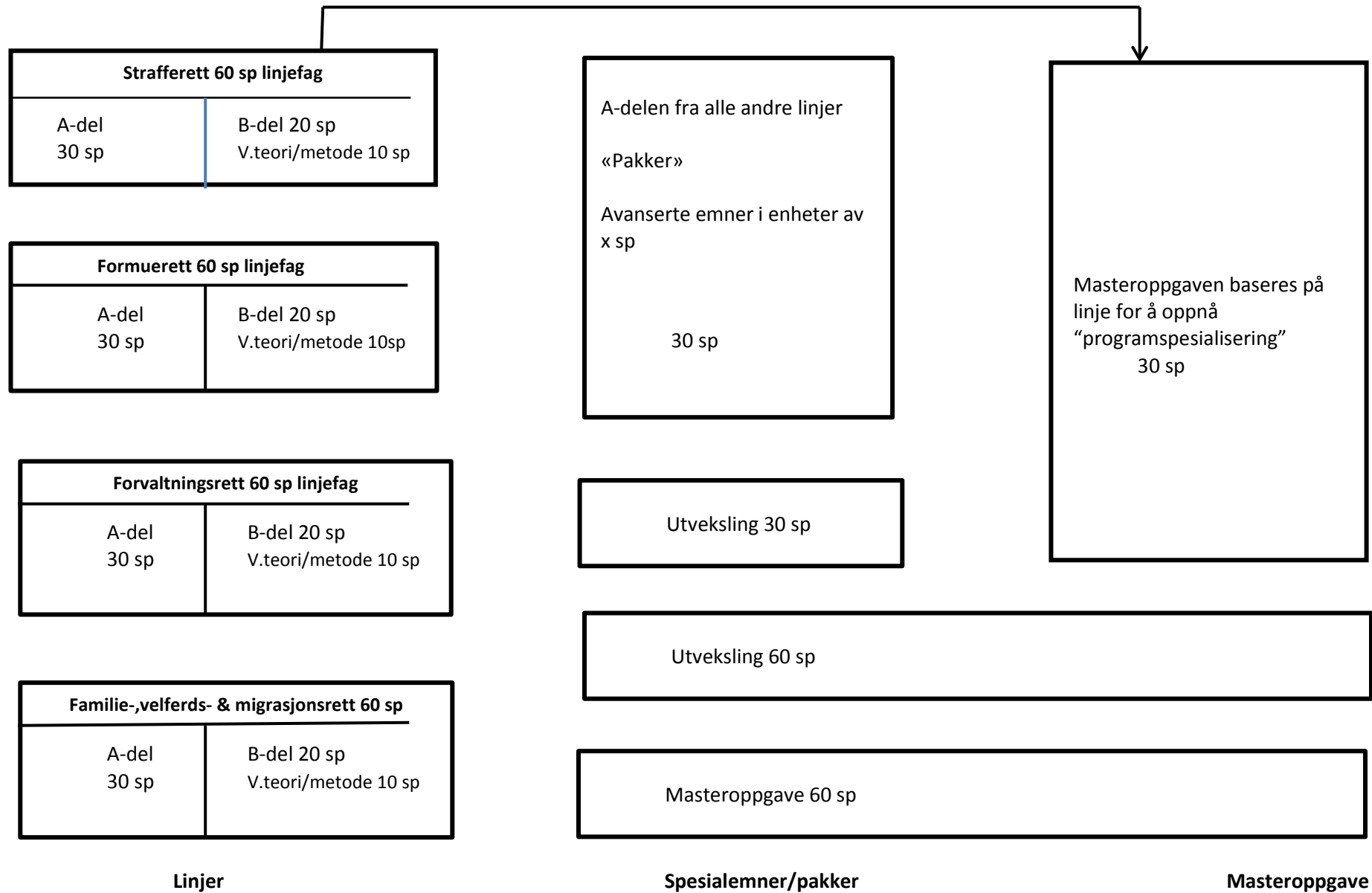
GENERELL KOMPETANSE	GENERELL KOMPETANSE
<i>Kandidaten...</i>	<i>Kandidaten...</i>
- har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger	- kan analysere relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger
- kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter som strekker seg over tid, alene og som deltaker i en gruppe, og i tråd med etiske krav og retningslinjer	- kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- kan formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig, muntlig og gjennom andre relevante uttrykksformer	- kan formidle omfattende selvstendig arbeid og behersker fagområdets uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis	- kan kommunisere om faglige problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor fagområdet, både med spesialister og til allmenheten
- kjenner til nytenkning og innovasjonsprosesser	- kan bidra til nytenkning og i innovasjonsprosesser

BA-delen

1. studieår	2. studieår	3. studieår	Eventuelt utveksling
EXFAC Juridisk innføring 10	Kontraktsrett 25	Forvaltningsrett og velferdsrett 20	
Konstitusjonell rett og menneskerettigheter 10			
Strafferett 15	Rettslig argumentasjon og beslutning 10	Rettergang 10	
Folkerett og EØS-rett 10	EXPHIL Rettsfilosofi 10	Komparativ rett og rettshistorie 10	
Kompensasjon for økonomisk tap 15	Rettigheter til økonomiske goder 15	Valgemne 10	
		Valgemne 10	

Stiplet linje mellom emner indikerer at emnene løper parallelt gjennom semesteret. De kan likevel ha eksamen på ulike tidspunkter.

Masterdelen: linjefag – spesialemer – masteroppgave

Avklaring rundt tidligere dokumenter – merknader til prosessen

Jørgen Aall etterlyste dokumenter i e-poster 3. november, bl.a. Fredriksens innspill 1. september 2015 med alternativ modell.

jeg savner noen relevante dokumenter, bl.a. HH Fredriksens innspill med alternativt forslag datert 01.09.15 (har jeg ikke vært flink nok til å lete)?

Jørgen

[...]

Jeg savner det på nettsiden. Jeg oppfatter dette som høringsinnspill i kjølvannet av forrige lærermøte. (Kanskje høre med Fredriksen om ikke han mente sitt innspill for allmennheten.) Mange er bekymret for at prosesen bare ruller i kraft av sin egen 'tyngde', uten at innspill blir tatt ad notam.

J

Etter avklaring med diverse avsendere, ble Fredriksens innspill, Holmøyvik/Øyens innspill samt støtten til Fredriksens innspill publisert på reformens nettside: <http://www.uib.no/jur/62628/utredning-av-ny-studieordning-2014%e2%80%932016>

En orientering om det ble sendt til alle@jur.uib.no den 3. november. Der var også en oppfordring om å holde øye med siden, ettersom ytterligere materiale kunne tenkes å bli publisert der.

Giertsen kommenterer 3/11:

Spennende – både komite og administrasjon skal ha all ære for løpende debattopplegg og informasjon underveis.

Johan

E-post fra Knut Einar Skodvin 4/11 med spørsmål til prosessen

Fra: Knut Einar Skodvin
Sendt: 4. november 2015 09:24
Til: Johanne Spjelkavik
Kopi: Ernst Nordtveit
Emne: RE: Studieordingskomiteen inviterer til innspill

God formiddag

Et innspill på prosess her, rett og slett fordi jeg ikke forstår hva det er komiteen vil ha uttale på. Komiteen gir i brevet ingen nærmere informasjon om tanken bak de ulike linjene – dvs. hvorfor en skal ha akkurat disse linjene. Dette er heller ikke så vidt sett gjort i delinstilling I. For noen av linjene er dette relativt uproblematisk, jeg antar at en basert på navnet alene kan tenke seg en sammensetning av en linje i strafferett. Vanskeligere er dette med linjen familie-, velferd- og migrasjonsrett.

Jeg legger til grunn at komiteen før de foreslår en slik linje har hatt en tanke om hva den skal inneholde og hvorfor dette er en linje som passer inn i et masterstudium. Disse beveggrunnene vil med nødvendighet være styrende for hvilket innhold linjen skal ha. På bakgrunn av de tre stikkordene er det vanskelig å søke å utforme noe nærmere om innhold i en linje som tilsynelatende skal dekke den tradisjonelle familie og velferdsretten (som vel dekker i vert fall det som tidligere ble omtalt som helse- og sosialrett) samt asylretten, fri bevegelse av arbeidskraft og muligens et betydelig innslag av internasjonal privatrett som sammenbindende element.

For at komiteen skal kunne få reelle innspill til en slik linje ville det derfor være tjenlig om komiteen kunne uttale seg noe nærmere om begrunnelsen for forslaget.

Jeg merker meg ellers at komiteen har oppfattet det slik at det ikke var interesse for en linje for internasjonal rett og EU-/EØS rett. Det fremstår som et vesentlig avvik fra det som har vært forsøkt formidlet. Så langt jeg kan se er det som har vært formildet på det overordnede plan en skepsis til linjedelingen i det hele. På det konkrete plan har det så vært pekt på betydningen av at den internasjonale påvirkningen kommer frem i studier av norsk rett, og ikke henvises til en egen linje. Det innspill som har kommet har vel i første rekke vært mer skeptiske til om dette gjennomføres med en separat linje enn komiteen. En inviterte så komiteen til å gå i dialog knyttet til hvordan og hvorfor en så for seg en separat linje, men dette har altså ikke komiteen ønsket.

Mvh
Knut Einar

Svar til Skodvin

Nordtveit lagde utkast til svar til Skodvin 6. november og sendte det til komiteen. Ingen merknader. Svaret ble sendt Skodvin 9. november:

Studieordningskomiteen
Det juridiske fakultet
Universitetet i Bergen

Knut Einar Skodvin

Ad din e-post av 4. november 2015

Viser til din e-post der du ber om klargjøring av kva komiteen ønsker svar på ved den forespørselen som gikk ut til lærerne og begrunnelse for forslaget om linjer.

Først generelt om formålet med forespørselen som ble sendt: Komiteen er ikke ferdig med sitt arbeid og har derfor ikke tatt endelig stilling til hva forslaget skal gå ut på. Ut fra det komiteen har samlet seg om, ønsker en å involvere fagmiljøene i en diskusjon om utvikling av emnene på de to siste årene i studiet. Dette har en ønsket å gjøre uten å gi for sterke føringer på det faglige innholdet i linjene. Som det går frem av brevet inviterer en også til andre forslag til linjer.

Komiteen har tenkt at fagmiljøene burde få både en mulighet og en utfordring i å utvikle sterke faglige og pedagogiske opplegg innenfor sine områder, med sikte på faglig fordypning som tar utgangspunkt i det studentene har med seg fra de tre første årene.

Tre av linjene som er skissert nå var med i Delinnstilling 1: *strafferett/ straffeprosess, offentlig styring (forvaltningsrett) og formuerett*. I delinnstilling 1 foreslo komiteen også *internasjonal og overnasjonal rett*.

Tanken med dette er at vi skal ha linjer innenfor sentrale fagområder der studentene kan velge en fordypning. I alle disse emnene vil studentene ha en faglig bakgrunn fra de tre første årene. Det må derfor utvikles emner på 45 studiepoeng som fører studentene videre innenfor de enkelte fagfelt. Som det også går frem av forespørselen kan det legges opp til at det innenfor de enkelte emnene er til dels ulike emner som kan velges.

Vi inviterer fremdeles også til innspill om *internasjonal og overnasjonal rett*, men vi hadde nok oppfattet at fagmiljøet ikke var så interesserte i å gjøre dette til en egen linje. Vi hadde oppfattet at dette nok i alle fall delvis var begrunnet i skepsis eller uenighet i en studieordning med linjer, men det sentrale nå er at vi fremdeles holder åpent at komiteen kan komme til å foreslå en slik linje, dersom det er et fagmiljø som vil stille seg bak en slik linje.

Komiteens ambisjon er at vekten på internasjonal rett skal styrkes i studiet. Vi har emnene folkerett og EU/EØS-rett, komparativ rett og også menneskeretter på BA-delen. I tillegg vil det innenfor de enkelte fagene både på BA-delen og MA-delen bli lagt stor vekt på at fagene skal ha en internasjonal innretning. En fordypning på 45 studiepoeng må selvsagt ha et innhold som gir studentene et internasjonalt perspektiv på faget. Det er på ingen måte tale om å «forvise» internasjonal rett til en egen linje, slik at dette ikke skal være en del av de andre emnene på studiet.

Tanken bak en linje vil være at studenter som ønsker de skal kunne velge en linje der de går dypere inn i folkerett og/eller EU-EØS-rett og eventuelt annen overnasjonal rett, som generelt emne. Her vil det være fagmiljøet som eventuelt må designe et studium som er relevant og gir en studentene en bedre forståelse for dette emnet enn det som er innholdet i studiet ellers.

Emnet *familie-, velferd- og migrasjonsrett* er heller ikke utformet i noen detalj av komiteen. Tanken er at linjen skal inneholde en fordypning i noen emner eller områder som gjelder sentrale tema knytt til forhold som gjelder regulering av enkeltmenneskers forhold. De andre linjene inneholder sentrale styringsregler i samfunnet eller økonomiske forhold.

Stikkordene tar sikte på å angi innretningen på emnet, men er med vilje gjort åpen. Den må bygge på BA-studiet, der grunnleggende velferdsrett er foreslått som en del av forvaltningsretten. Dersom det blir opprettet et valgfag i familierett på BA-delen vil studenter som har tatt dette ha en annen bakgrunn for en slik linje enn studenter som ikke har dette valgfaget (tilsvarende kan bli situasjonen for andre emner, avhengig av hvilke valgfag som opprettes på BA-delen). Emnet må innrettes mot sentrale og viktige spørsmål, og områder der fakultetet har forutsetninger for å utvikle avanserte studier. Dette er et emne der en klart ser for seg at det vil måtte utvikles alternative studieløp, men der emner som familierett, barns rettsstilling (herunder i forbindelse med migrasjon), internasjonal privatrett (særlig knyttet til ekteskap, arv m.m.), fremmed- og flyktningrett osv. vil være sentrale emner. Dette er et felt i rivende utvikling og det vil være et mål for denne linjen, som for de andre linjene, at de eksponerer studentene for aktuelle spørsmål og forståelse av sammenhengen mellom retten og den samfunnsmessige utviklingen.

Vi håper dette var rimelig klargjørende for hva som er tanken bak forespørselen.

2015 11 09

Med vennlig hilsen

Ernst Nordtveit
komiteformann

Annika Elisabeth Suominen – e-post 4. november

Fra: Annika Elisabet Suominen
 Sendt: 4. november 2015 09:59
 Til: Johanne Spjelkavik
 Kopi: Ragna Aarli
 Emne: RE: Studieordingskomiteen inviterer til innspill

Hei Johanne,

I tråd med hva Ragna skriver til forskergruppen våres nedenfor melder jeg fra at jeg har lyst å undervise i faget strafferett på masternivå også i fremtiden. Og også hvis det blir en strafferettslinje.

Jeg skal også i vår undervise i rettstat og menneskerettigheter, det vil jeg gjerne også fortsette med i fremtiden (det er avtalt med Jørgen også). Så skal jeg ha noen forelesninger på valgfagene Health and Human Rights in the Welfare State og European Civil and Political Human Rights. De vil jeg gjerne også fortsette med.

Når det gjelder mulige valgfag innenfor strafferett i fremtiden er EU strafferett et gitt forslag. Her kan jeg gjerne være med, og kan også ta ansvar for dette kurset. Nå tenker jeg ikke gå nærmere inn for de ulike mulige temaene her, det er også mulig å ha flere fag som går under dette, eller eventuelt en større enhet som er internasjonal strafferett. Jeg ser også for meg muligheter for å ha noen fag hvor strafferett og menneskerettighetene kobles sammen, litt sånn i forlengelse av det valgfaget jeg nevner ovenfor. Strafferett kunne også videre blitt en del av for eksempel NIRI eller lignende fag, hvor man kunne hatt en eller to forelesninger knyttet til EU strafferett (da snakker vi moderne tilnærming).

Håper det var noe slikt du ønsket tilbakemelding på. Hvis (når) det er noe uklart eller noe som trenger å utdypes, er det bare å ta kontakt!

Mvh Annika

Dr. Annika Suominen
 Associate Professor
www.uib.no/personer/Annika.Suominen
annika.suominen@jur.uib.no
 phone +4755589538
 Faculty of law
 University of Bergen
 POB 7806 (Magnus Lagabøtes plass 1)
 5020 Bergen
 Norway

From: Ragna Aarli

Sent: Wednesday, November 04, 2015 9:43 AM

To: Linda Grønning; Annika Elisabet Suominen; Eivind Kolflaath; Henry John Mæland; Asbjørn Strandbakken; 'Aall Jørgen'; 'Aarli Ragna'; 'Anfinnen Anne Marie Frøseth'; 'Jacobsen Jørn'; 'Øyen Ørnulf'; 'Hames Katrina Nell'; Ingun Fornes; Eva Marie Vestergaard Møller; Gert Johan Kjelby; 'Katrine.Holter@student.uib.no'; Terje Einarsen; 'ingvild.sandhaug@gmail.com'; Ingvild Sandhaug; Jon Petter Rui; Marte Habberstad Mo; Erling Johannes Husabø; Gert Johan Kjelby

Cc: Ernst Nordtveit; Hans Fredrik Marthinussen; Magne Strandberg

Subject: FW: Studieordingskomiteen inviterer til innspill

Kjære medlemmer av forskergruppen for strafferett og straffeprosess,

Jeg ber dere merke dere brevet som Johanne sendte til alle.jur i går om innspill til studieordningskomiteen og oppfordrer med dette alle som ønsker å fylle undervisningsplikten med oppgaver på masternivå om (hver i sær) å melde tilbake til Johanne om evt. egeninteresser i å delta i undervisningen på en strafferettslinje (og/eller andre linjer).

Fra alle dere som i dag deltar i obligatorisk undervisning på 4. studieår og valgemner på 5. studieår, ønskes det særlig innspill til

- evt. behov for justeringer av kursinnhold ved en videreføring av obligatorisk undervisning som A-del
- om eksisterende valgemner er egnet som påbygg til spesialisering (B-del) eller kan/bør videreføres som avansert emne på 5. studieår/evt. kan inngå i en "pakke" på 5. studieår.

Fra alle – inkl. dere som ikke deltar i undervisning på 4. og 5. studieår i dag, men som har et ønske om dette - bes det om innspill til

- nye emner som kan inngå i en strafferettsspesialisering og som du kunne tenke deg å være med på å utvikle og drive

Innspillene vil sette premissene for et videre gruppebasert arbeid med forslag til spesialisering. Det betyr at dere i denne omgang godt kan tillate dere å komme forslag som ut fra en totalvurdering av ressurser viser seg å være "over evne". Det er en fordel om den senere prioriteringen av hvilke emner vi har kapasitet til å tilby som linjespesialisering, kan skje ut fra et bredest mulig beslutningsgrunnlag.

Vennlig hilsen
Ragna

Fra: Johanne Spjelkavik <Johanne.Spjelkavik@uib.no>

Dato: tirsdag 3. november 2015 07:47

Til: "alle@jur.uib.no" <alle@jur.uib.no>

Emne: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Studieordningskomiteen henvender seg nå til alle lærere med invitasjon til å komme med innspill til det videre arbeidet med studieordningen – vennligst finn brev fra komiteen [her](#).

Frist for innspill er satt til *onsdag 25. november 2015*.

[Her](#) finner man dokumenter knyttet til reformarbeidet.

Med vennlig hilsen
Johanne Spjelkavik

Jørn Øyrehagen Sunde – e-post 11. november

Fra: Jørn Øyrehagen Sunde

Sendt: 11. november 2015 22:09

Til: Johanne Spjelkavik

Emne: RE: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Hei,

Her er nokre refleksjonar om studieordningskomiteen sitt reviderte forslag:

1. På fjerde studieåret bør det vera fleire småevne som går parallelt gjennom semesteret. Dette fordi ein då lettare kan få forskingsbasert undervisning og kurs som vert endra etter som forskingsinteressene endrar seg. Kor mange fag det er bør ikkje fastleggjast eksakt, men òg vera avhengig av kva det vert forska på og kva ein kan tilby. Ein kan altså tenkja seg at det eitt år er 3 fag på 10 studiepoeng, og eitt år 6 fag på 5 studiepoeng. Eksamen bør vera ein heimeeksamen over 5 dagar der ein må samanhalda kunnskapen frå alle faga det vert undervist i.
2. Når det gjeld 10 studiepoeng i vitskapsteori og metode, vil eg tilrå at ein deler studiepoenga i to like delar. 5 studiepoeng skal nyttast til ei innføring i juridisk metode i på dette særlege fagområdet. Alle dei fire metodefaga må samordnast slik at dei skal svara på eit utval grunnleggjande vitskapskrav, men altså på sin måte i høve til sitt fagområde. Eksamen bør vera ein heimeeksamen der studentane skriv ei oppgåve på opp til 4000 ord på 2 dagar. 5 studiepoeng bør nyttast til eit komparativt fag der grunnleggjande norske prinsipp på fagområdet vert samanlikna med tilsvarande prinsipp i andre europeiske land. Eksamen bør vera ein heimeeksamen der studentane skal skriva opp til 4000 ord over 2 dagar.
3. På femte studieåret bør ein ikkje ha spesialemne men problemstillingar. Det vil seia at ein skal ikkje undersøkje åndsverkrett meir generelt, men åndsverkretten sine prinsipp i høve til dei utfordringar som følgjer av digitaliseringa. Ein bør ikkje ha pensum, men lister med tilrådd litteratur. Då vert emne meir likt slik det er å vera jurist i samfunnet – ein arbeider ikkje med å utgreia heile felt, men å grava seg ned i problemstillingar og som finn svar på gjennom å leita gjennom store mengder litteratur.

Ha ein fin dag,

Jørn

Eivind Kolflaath – e-post 16. november

Fra: Eivind Kolflaath

Sendt: 16. november 2015 12:49

Til: Johanne Spjelkavik

Emne: Innspill til studieordningskomiteen

Hei,

Jeg mener at en fordypning i strafferett og straffeprosess bør inkludere *bevis* som et tema, i det minste som et valgemne. Jeg foreslår at det opprettes et valgemne om bevis med en overveiende kunnskapsteoretisk tilnærming, som et supplement til den rettsdogmatiske tilnærmingen som ellers vil prege en fordypning i strafferett og straffeprosess. Et slikt valgemne bør etter min mening omfatte både generell bevisteori og vitnepsykologi.

Det at tilnærmingen på et slikt emne skal være «kunnskapsteoretisk», skal ikke forstås som at emnet skal være teoretisk i den betydning at det ikke er innrettet mot det praktiske rettsliv. Sentrale spørsmål vil være mulige fremgangsmåter i bevisbedømmelsen, feilkilder ved bestemte bevistyper (f.eks. vitnebeviset), og liknende.

Det finnes allerede tekster på norsk som dekker begge temaene (f.eks. kapitler fra den nylig utgitte *Bevis i straffesaker*, med flere bidragsytere fra vårt fakultet, deler av min bok om bevisbedømmelse, som er innrettet mot straffesaker, og Magnussens bok om vitnepsykologi).

Et slikt valgemne vil kunne drives med utgangspunkt i den kompetansen vi allerede har ved fakultetet.

Et emne som skissert ovenfor kan eventuelt inngå som en del av et større emne om bevis, med både en rettsdogmatisk og en kunnskapsteoretisk tilnærming.

Med vennlig hilsen
Eivind Kolflaath

Gudrun Holgersen – e-post 23. november

Fra: Gudrun Holgersen

Sendt: 23. november 2015 14:02

Til: Johanne Spjelkavik

Kopi: Karl Harald Søvig; Bjørn Henning Østenstad; Tine Eidsvaag

Emne: RE: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Hei

Noen kommentarer vedrørende **trygderett**:

Dette faget er i dag et spesielemne. I forslaget til ny studieordning slik det p.t. ser ut, er det inne et fag på 3. studieår kalt «Forvaltningsrett og velferdsrett». Jeg forutsetter da at det vil inngå en trygderettsdel i velferdsretten. Dette er så vidt jeg vet tilfelle ved alle de lærestedene som i dag har velferdsrett som fag, og det er nå også tatt inn i vårt spesielemne i velferdsrett. Uansett hvordan studieordningen til slutt blir seende ut, mener jeg at trygderett også må videreføres som et eget emne. Det vil da være en stor fordel om studentene har et visst grunnlag fra før gjennom velferdsretten. Trygderett er et omfattende fag med et stort rettskildemateriale, og det vil være mye større muligheter til å gå i dybden og stille krav til studentene når de har grunnleggende kjennskap til feltet fra før.

Jeg vil fortsatt være interessert i å undervise i trygderett, uansett hvor det plasseres i studiet. Men pga. alder har jeg i alle fall noe begrenset tid igjen i stillingen. Foreløpig ser det ut til at Tine Eidsvaag kan være interessert i å overta ansvaret for trygderetten på noe sikt.

Vennlig hilsen Gudrun

Professor dr. juris Gudrun Holgersen
Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
Postboks 7806
5020 Bergen
Tlf. 55589543

Halvard Haukeland Fredriksen – e-post 24. november

Fra: Halvard Haukeland Fredriksen
Sendt: 24. november 2015 10:05
Til: Johanne Spjelkavik
Emne: Høringsuttalelse til Studieordningskomiteen
Vedlegg: Høringsuttalelse Fredriksen.docx

Hei Johanne,

Vedlagt noen tanker om 5. studieår i komiteens siste forslag.

Hilsen Halvard

Halvard Haukeland Fredriksen
Professor
Faculty of Law
Bergen Centre for Competition Law and Economics (BECCLE)
University of Bergen
Phone: +47 55583921/+47 99230239

<http://www.uib.no/en/persons/Halvard.Haukeland.Fredriksen#>

Til Studieordningskomiteen

Dragefjellet, 24. november 2015

Innspill til Studieordningskomiteen

Til Studieordningskomiteens skisse til utforming og innhold i **femte studieår** i en eventuell ny studiemodell og under forutsetning av at vi ender opp med en linjedeling av masterstudiet (noe jeg som kjent selv vil advare mot), har jeg følgende innspill:¹

Forslaget om at første semester av femte år kan inneholde første del av en annen «linje» fra fjerde år

Forslaget om at første semester av femte år kan inneholde første del av en annen «linje» fra fjerde år enn den man i utgangspunktet har valgt å fordype seg i, er interessant. Som komiteen selv skriver, vil det gi studentene større bredde innenfor de sentrale fagene, kombinert med god dybde og spesialisering. En kombinasjon av linjene i strafferett og formuerett vil i realiteten ligge ganske tett opp mot dagens generalistutdannelse, ettersom forvaltningsrett synes godt dekket på 3. studieår. Av denne grunn er det grunn til å tro at nettopp disse to kombinasjonene (i den ene eller annen rekkefølge) vil bli populære blant dem av studentene som ikke drar på utveksling på femte studieår. Dette vil nødvendigvis skje på bekostning av de øvrige linjene og det komiteen omtaler som «avanserte spesialemer».

Særlig fag som ikke er inne på en av de linjene som man til slutt ender opp med, vil stå i fare for å bli marginalisert, men kanskje også de øvrige linjene. Dersom man går videre med planene om linjedeling av studiet, bør komiteen av denne grunn si noe om hvor mange studenter en linje minimum må ha for å være eksistensberettiget, samt nok også noe om ressursfordelingen mellom linjer med svært ulike antall studenter. Man vil nok også tjene på å være åpne om muligheten/risikoen (alt ettersom) for at det foreliggende forslaget vil ende opp som en betydelig styrking av strafferettsmiljøet og formuerettsmiljøet – på bekostning av de øvrige fagmiljøene ved fakultetet.

Utteksling på første semester på 5. studieår

Komiteen forutsetter at det må være muligheter for utveksling på første semester på femte studieår. Jeg tar det for gitt at komiteens ambisjon om at «femte studieår skal representere *et meget høyt faglig nivå*, med fordypning gjennom studium av avanserte emner», også gjelder for studenter som drar på utveksling. Dette vil innebære *meget store endringer* fra dagens situasjon. Dersom man lykkes med dette, vil det være en betydelig forbedring av dagens studium og følgelig noe jeg vil støtte helhjertet. Jeg vil imidlertid understreke at dette bare vil fungere i praksis dersom det stilles strenge krav til hvilke kurs fra utenlandske universiteter som vi vil godkjenne som en del av våre studenters mastergrad. Studenter som drar ut på første semester på femte året vil derfor ha langt færre valgmuligheter enn studenter som i stedet drar ut på annet semester på tredje studieår, noe studentene nødvendigvis må informeres om på forhånd. Uten et meget klart og strengt regelverk, med tilhørende streng praksis, frykter jeg at komiteens ambisjoner på dette punkt vil være vanskelige å gjennomføre i praksis.

¹ For fjerde studieår viser jeg til mitt alternative forslag til en langt mindre radikal reform av den gjeldende studieordningen, som Studieordningskomiteen tidligere har motatt.

Utveksling hele 5. studieår

Komiteen forutsetter videre at det må være mulig å ta hele femte studieår i utlandet, noe som forutsetter at det gis fritak for masteroppgaven på 30 studiepoeng. Dersom studentene som ledd i utvekslingen skriver et større arbeid som med rimelighet kan betraktes som likeverdig med våre 30 sp masteroppgaver, er dette uproblematisk. Situasjonen i dag er imidlertid (visstnok) at fakultetet i praksis også godkjenner flere mindre oppgaver (skrevet på ulike kurs) dersom de samlet sett har et omfang som tilsvarer omfanget av våre masteroppgaver. Studieordningskomiteen bør skaffe seg oversikt over denne praksisen og drøfte om den kan opprettholdes i lys av komiteens høye ambisjoner for femte studieår. For egen del har jeg store problemer med å se hvordan f.eks. tre korte «papers» på tre ulike kurs på noe vis kan sammenlignes med den fordypning som arbeidet med en masteroppgave på 30 sp er ment å legge til rette for (selv om antall sider alt i alt skulle være sammenlignbart).

Masteroppgaven

Komiteen ber særskilt om innspill på masteroppgavens rolle. Hovedproblemet med masteroppgavene i dagens modell er mangelen på skikkelig oppfølging fra fakultetets side. Få vil bestride at 10 timers veiledning fordelt over et helt semester er alt for lite. Mange av veilederne er dessuten eksterne, gjerne praktikere uten nevneverdig rettsvitenskapelig kompetanse, med bosted i andre deler av landet og en arbeidssituasjon som gjør at de tidvis er vanskelig tilgjengelige for studentene de veileder. Blandingen av interne og eksterne veiledere gjør det vanskelig å legge til rette for integrering av studentene inn i forskergrupper og fakultetets ulike fagmiljø, fordi dette fort vil oppfattes som urettferdig av studenter med eksterne veiledere. Av administrative årsaker tildeles dessuten veiledere nå først *etter* at studentene selv har meldt inn emnet som de ønsker å skrive om, noe som har som konsekvens at mange studenter velger «i blinde», uten å vite om emnet verken er egnet generelt eller om vedkommende student konkret har de forkunnskaper og forutsetninger som skal til for å håndtere det. I de senere år har det vært gjort enkelte grep for å bygge et undervisningsopplegg rundt masteroppgavene (workshops og fire forelesninger), men dette er likevel langt fra nok dersom man skal oppnå de meget høye mål for femte studieår som komiteen nå gir uttrykk for. Etter mitt syn burde en betydelig økning av ressursene som fakultetet bruker på masteroppgavene stå øverst på Studieordningskomiteens liste over forhold ved dagens modell som bør utbedres. Det er derfor med en viss bekymring jeg registrerer at så ikke synes å være tilfellet.

Et konkret forslag som kanskje kan bøte på noen av svakhetene ved dagens masteroppgavekurs, vil være innføring av en egen «metodeskole» (etter mønster av forskerskolen på PhD-programmet), dimensjonert til 10 studiepoeng og med en avsluttende skoleeksamen med en karakter som teller f.eks. 1/3 av samlet karakter på kurset (altså slik at selve oppgaven teller 2/3). Dersom denne eksamenen legges helt mot slutten av semesteret, vil vi også få langt bedre utnyttelse av semesteret enn det vi dag får til med innlevering tidlig i juni/desember (av administrative årsaker, så vidt jeg vet). En slik «metodeskole» vil knytte studentene tettere til fakultetet dette semesteret og også imøtekomme den kritikk som Studieordningskomiteen har fått for å nedprioritere metodekurs på de obligatoriske delene av studiet. Så lenge «metodeskolen» integreres i masteroppgavekurset, burde det ikke by på formelle utfordringer. Koordinering med fakultetene i Oslo og Tromsø vil imidlertid uansett være en fordel – det er vanskelig å tro at de ikke har de samme utfordringene knyttet til masteroppgavene som det vi har her hos oss.

Tilbud til innreisende ERASMUS-studenter

De foreslåtte endringene på femte studieår etterlater ubesvarte spørsmål knyttet til fakultetets tilbud til det store antall innreisende ERASMUS-studenter som vi mottar hvert semester. Min erfaring med undervisning for ERASMUS-studentene er at få, om noen, av dem har forutsetninger for å følge det som komiteen omtaler som «utpreget avanserte spesialemer». Dels handler dette som språkferdigheter, dels handler det om hvor lenge de har studert før de kommer til oss (mitt inntrykk er at de fleste er på annet eller tredje studieår, altså Bachelor-studenter). Studieordningskomiteens opplegg synes derfor å forutsette at mange av utvekslingsstudentene tar valgemner som vi tilbyr på tredje studieår. Jeg har ingen innvendinger mot dette – tvert i mot tror jeg det vil gi større samsvar mellom valgemnenes nivå og studentenes forutsetninger. Men komiteen må i så fall ta høyde for at det må tilbys et ikke ubetydelig antall engelskspråklige valgemner på begge semestrene på tredje studieår. Dette tilbudet må dessuten koordineres med de ulike masterlinjene som komiteen foreslår, noe som vil kunne by på visse utfordringer. Jeg vil umiddelbart tro at fagmiljø som får «sin egen» masterlinje, vil ønske å bruke tid og krefter på å utvikle denne og, deretter, bygge på med avanserte spesialemer som tilbys på femte studieår. Komiteens forutsetning om at «en god del av dagens valgemner vil bli valgemner på tredje studieår», kan derfor vise seg å bryte – med mindre komiteen selv legger klare føringer for hvilke valgemner som må tilbys på tredje studieår.

Eksterne forhold av betydning for Studieordningskomiteens videre arbeid

Avslutningsvis nevner jeg to eksterne forhold som jeg håper at Studieordningskomiteen vil utrede grundig før man eventuelt legger frem et endelig forslag til ny studieordning i Bergen.

For det første har fakultetet i Oslo nå konkludert med at man ikke vil gjennomføre noen studiereform, og fakultetet i Tromsø har sluttet seg til dette. I hvert fall i Oslo forelegger det en grundig utredning og etterfølgende vurderinger fra fakultetets ledelse. Begge deler burde vel være av interesse også for Studieordningskomiteen her i Bergen. Av særlig interesse er kanskje følgende betraktning fra dekanen ved fakultetet i Oslo: «En slik oppdeling [altså i 3+2] ville imidlertid forutsatt en omfattende reform av studiet, og således blitt noe vesentlig mer enn en teknisk endring i gradsbetegnelser. *Dette er det ikke forsvarlig å sette i gang uten bred tilslutning i fakultetets fagmiljøer.* Jeg tror imidlertid fortsatt at utviklingen vil tvinge frem en slik prosess [altså en oppdeling i 3+2], selv om det kan ligge en del år frem i tiden. *Jeg ser ikke at vi har noen grunn til hastverk*».² Det er grunn til å merke seg at diskusjonen i Oslo – og dekanens prognose for fremtiden – «bare» handler om oppdeling av studiet i en bachelor- og en masterdel, ikke om spørsmålet om man samtidig skal bryte med generalistlinjen (det synes ingen i Oslo å ha vurdert seriøst).

For det andre har Advokatlovutvalget nå avgitt sin innstilling NOU 2015: 3 *Advokaten i samfunnet*. Utvalget tar til ordet for en obligatorisk advokatutdanning på 30 studiepoeng som skal tilbys som (forutsetningsvis støtteberettiget) fulltidsstudium og som kan tas umiddelbart etter fullført mastergrad i rettsvitenskap. Innholdet av studiet er forutsatt fastlagt i samarbeid mellom de respektive juridiske fakultetene og det nye Advokatsamfunnet, men det ligger vel i kortene at det blir en god del prosessrett. Dersom forslaget blir vedtatt, vil det i realiteten kunne utvide masterstudiet i rettsvitenskap med et ekstra semester (jeg vil tro svært mange av studentene våre vil bygge på med et slikt kurs for å holde mulighetene for en fremtidig karriere som advokat åpne). Utsiktene til at forslaget blir vedtatt, har jeg ingen formening om. Det synes imidlertid nokså klart at dette vil kunne

² <http://www.jus.uio.no/for-ansatte/aktuelt/aktuelle-saker/2015/dekani-ord-okt.html>.

ha stor praktisk betydning for en eventuell studiereform i Bergen og mye tilsier vel da at Studieordningskomiteen bør avvente departementets vurdering av Advokatlovutvalgets forslag. Innstillingen er sendt på høring med høringsfrist 1. januar 2016. Jeg antar fakultetet har mottatt høringsbrevet, men jeg vet ikke om ledelsen har tenkt å avgi en høringsuttalelse.

Både utredningen fra fakultetet i Oslo og høringsuttalelsene fra Dommerforeningen og Advokatforeningen til Studieordningskomiteens Delinnstilling I gir for øvrig grunn til bekymring knyttet til om studenter ved vårt fakultet som velger andre linjer enn linjen i strafferett (enten på fjerde studieår eller på første semester på femte studieår) vil oppfylle kriteriene for advokatbevilling og dommerstillinger. Dersom komiteen går videre med forslaget om linjedeling, bør den innhente departementets syn på dette spørsmålet – både for styret som til sist skal ta stilling til komiteens forslag og for studenter som eventuelt deretter må velge mellom de ulike linjene, vil dette være vesentlig informasjon.

Med vennlig hilsen

Halvard Haukeland Fredriksen

Forskergruppen i konkurranse- og markedsrett v/Christian Franklin og Ronny Gjendemsjø – e-post 24. november

Fra: Christian Franklin
Sendt: 24. november 2015 20:22
Til: Johanne Spjelkavik
Kopi: Ronny Gjendemsjø
Emne: SV: Studieordningskomiteen inviterer til innspill
Vedlegg: Høringsuttalelse fra forskergruppen.docx
Hei Joh,

Vedlagt innspill til studieordningskomiteen fra Forskergruppen i konkurranse- og markedsrett.

Beste hilsen,

Christian & Ronny

Innspill fra forskergruppen i konkurranse- og markedsrett

Forskergruppen i konkurranse- og markedsrett ønsker med dette å komme med noen innspill til fjerde og femte studieår i en eventuell ny studiemodell.

Forskergruppen i konkurranse- og markedsrett mener at dersom det opprettes en studieordning med fordypningslinjer på fjerde året, så bør det opprettes en linje i internasjonal rett (herunder EU/EØS-rett). Vi er også, som påpekt tidligere, av den oppfatning at alle fordypningslinjer bør inneholde moduler med internasjonal rett. En måte å gjennomføre det på er at noen av modulene som er del av en linje i internasjonal rett også kan tilbys på de øvrige linjene. Se vårt eksempel på linjens innhold tatt inn nedenfor som illustrerer dette.

Innholdet i en linje i internasjonal rett bør drøftes og avklares sammen med andre fagmiljøer på fakultetet, noe vi ikke har gjort så langt i denne prosessen. Spørsmål som må avklares i en slik runde er om det skal være en bred linje i internasjonal rett, om det bør være en linje i internasjonal konkurranse- og markedsrett eller om det bør være en linje hvor deler er felles grunnleggende internasjonal rett og metode, men med ulike spesialiseringer etter det. Vi tar gjerne på oss å være en bidragsyter til at disse diskusjonene finner sted i den videre utarbeidelsen av fjerde og femte året på en ny studieordning.

Konkurranse- og markedsrett har den siste tiden vært et av fakultetets satsingsområder. Miljøet er i vekst og fakultetet er i ferd med å bygge opp betydelig kompetanse innen fag som konkurranserett, offentlige anskaffelser, statsstøtte, EU/EØS-markedsretten (fire friheter mv.) og markedsføringsrett. Per i dag finnes det engelskspråklige valgemenner innen samtlige av disse fagene, hvor så godt som all undervisning og sensur foretas av forskergruppens medlemmer. Ressursene for å tilby undervisning i disse fagene på en fordypningslinje finnes dermed allerede på fakultetet. I tillegg finnes det ansatte med en fagprofil som kan fylle undervisningen i annen internasjonal rett i og utenfor forskergruppen.

Vårt eksempel på innholdet i en linje i internasjonal rett som er tatt inn nedenfor, inneholder moduler på B-delen som kan integreres på andre linjer. På linjen for strafferett og straffeprosess bør både den fremvoksende EU-strafferetten og Norges tilknytning til denne gjennom EØS-avtalen og en rekke bilaterale avtaler med EU dekkes. Også på linjen for formuerett bør EU-rettens føringer integreres. På en eventuell linje i familie-, velferd- og migrasjonsrett bør Schengen-avtalen og Dublin-samarbeidet naturlig nok stå sentralt, men også EØS-rettens regler om fri bevegelse av EU/EØS-borgere (og eventuelle familiemedlemmer fra tredjeland) samt EØS-rettens betydning for EU/EØS-borgers krav på en lang rekke velferdstjenester.

Opprettelse av en egen linje i internasjonal rett bør ikke føre til at den internasjonale dimensjonen blir nedtonet på de øvrige linjene. En slik utvikling vil innebære et betydelig tilbakeskritt for jusstudiet i Bergen. Det kan se ut som at det opplegget for fjerde og femte studieår som studieordningskomiteen nå tar til orde for, innebærer en enda større risiko for marginalisering av den internasjonale retten. Særlig forslaget om at første semester på 5. studieår kan inneholde første del

av en annen linje fra fjerde år enn den man i utgangspunktet har valgt å fordype seg i, vil trolig bety at fag som ikke er inne på en av linjene marginaliseres. Dette øker behovet for å tilby en linje i internasjonal rett.

I et forsøk på å legge til rette for den styrking av internasjonal rett og EU/EØS-retten som vi er temmelig sikre på at Studieordningskomiteen egentlig ønsker, men samtidig unngå at en egen linje i internasjonal rett med særlig vekt på EU/EØS rett får negative konsekvenser for det påkrevde internasjonale perspektivet på de øvrige linjene (og dermed for store deler av studentmassen), foreslår forskergruppen i konkurranse- og markedsrett en egen linje i internasjonal rett med tyngdepunkt i markedsregulering og som inneholder ulike EU/EØS-rettslige moduler som samtidig integreres i de øvrige linjene.

En *mulig* modell for en slik linje i internasjonal rett kan da se ut som følger:

A-del:

10 sp. Avansert EU/EØS-rettslig og folkerettslig metode (kun for studenter som følger denne linjen)

- Inkl. spørsmål om gjennomføring og gjennomslag i norsk rett

10 sp. Internasjonal markedsregulering (felles for denne linjen og linjen i forvaltningsrett/offentlig styring)

- Fire friheter, konkurranserett m.m.

10 sp materiell folkerett.

B-del:

10 sp. Fri bevegelighet av personer i EU/EØS/Schengen, evt. også inkl. flyktningkonvensjonen og annen folkerett (felles for denne linjen og linjen i familie-, velferds- og migrasjonsrett)

- Inkl. spørsmål om utlendingers krav på ytelser fra den norske velferdsstaten

10 sp. Internasjonale føringer for norsk strafferett og -prosess (felles for denne linjen og linjen i strafferett og -prosess)

- Med betydelig innslag av internasjonale menneskerettigheter.

10 sp. Internasjonale føringer for norsk formuerett (felles for denne linjen og linjen i formuesrett)

For studenter som ønsker en mer spesialisert fordypning i internasjonal markedsrett kan en f.eks. tilby følgende moduler:

10 sp internasjonal konkurranserett (EU/EØS-rett og WTO-Rett)

10 sp Den internasjonale markedsrettens begrensninger på nasjonal handlefrihet

- Statsstøtterett, offentlige anskaffelser

10 sp Internasjonal immaterialrett og markedsføringsrett.

Forskergruppens forslag har vært diskutert på forskergruppemøte. Dette innspillet er basert på diskusjonene i gruppen. Det bør nevnes at ikke alle gruppens medlemmer var tilstede. Tore Lunde og

Esmeralda Colombo var ikke tilstede. Ingrid Margrethe Barlund Halvorsen var kun til stede i starten av møtet.

Med vennlig hilsen

Christian N. K. Franklin

Ronny Gjendemsjø

Tine Eidsvaag – e-post 25. november

Fra: Tine Eidsvaag
 Sendt: 25. november 2015 10:20
 Til: Johanne Spjelkavik
 Emne: RE: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Noen kommentarer knyttet til faget arbeidsrett i den nye studiemodellen:

Arbeidsrett er pr. i dag ikke et obligatorisk emne. Det tilbys to spesialemer i arbeidsrett for jusstudenter. Grunnleggende arbeidsrett (JUS251-2-A) tar i hovedsak for seg den individuelle arbeidsretten. Arbeidsrett fordypning (JUS251-2-B) tar i hovedsak for seg kollektiv arbeidsrett samt internasjonale aspekter av arbeidsretten (særlig EØS-rett og menneskerettigheter). I tillegg er det opprettet en egen faggruppe for masteravhandlinger (JUS399 og JUS398) kalt Arbeids- og diskrimineringsrett. Høsten 2015 var det 130 oppmeldte studenter til Grunnleggende arbeidsrett og ca. 65 til Arbeidsrett fordypning. Våren 2016 er det 23 kandidater som skriver masteravhandling innenfor Arbeids- og diskrimineringsrett; i overkant av 12 % av samtlige påmeldte. Arbeidsrettslige emner er altså svært populære.

Etter min mening vil det være forholdsvis enkelt å innpasse Grunnleggende arbeidsrett som et valgemen på bachelordelen av studiet og Arbeidsrett fordypning som et spesialemen på masterdelen. Ettersom arbeidsrett er et emne som spenner over et livsområde snarere enn et rettsområde, kan det være noe mer utfordrende å tilpasse faget til en fordypningslinje på masterdelen. Det mest nærliggende av de fire hovedlinjene som blir skissert i brev fra Studieordningskomiteen av 2. november 2015 er «Familie-, velferds- og migrasjonsrett». En fellesdel (A-delen, jf. siste vedlegg til brevet) på linjefordypningen kan gjerne inneholde noe arbeidsrett, kanskje i sammenheng med de trygdeytelser som er nært knyttet til arbeidslivsdeltakelse.

Arbeidsretten er et avtalerettslig fag med sterke internasjonale innslag. Det er derfor ikke gitt at alle som ønsker å skrive masteravhandling i arbeidsrett vil finne seg til rette innenfor en velferdsrettslig ramme for fordypning. Fra mitt ståsted – og ut fra at arbeidsrettslige emner som vist er svært populære både som spesialemer og som tema for masteravhandlinger – er det viktig at det uansett bevares en viss fleksibilitet i et injefordypningssystem for masterdelen av studiet.

Bergen 25. november 2015

Tine Eidsvaag

Kursansvarlig arbeidsrettslige spesialemer (JUS251-2-A og JUS-251-2-B)

Fagansvarlig faggruppe 3: Arbeidsrett og diskrimineringsrett (JUS399 og JUS398)

Erling Johannes Husabø – e-post 25. november

Fra: Erling Johannes Husabø

Sendt: 25. november 2015 10:42

Til: Johanne Spjelkavik

Kopi: Jørn Jacobsen

Emne: RE: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Vedlegg: Innspel til studieordningskomiteen-Husabø-251115.pdf

Vedlagt er eit innspel til Studieordningskomiteen.

Erling Johannes

Til studieordningskomiteen,

Det juridiske fakultet, UiB

Utforming og innhald i fjerde og femte studieår: Strafferett

Eg viser til brev frå Studieordningskomiteen datert 02.11.15, der komiteen set fokus på fjerde og femte studieår og ber om konkrete innspel frå dei ulike fagmiljøa.

På eit overordna plan er eg skeptisk til ei så sterk omlegging frå dagens generalistutdanning og til ei linjedeling som komiteen no legg opp til. Dette har eg –saman med mange andre kollegaer - gitt uttrykk for i ei eiga høyringsfråsegn. Her vil eg koma meg nokre meir konkrete synspunkt på kva plass og utforming strafferettsfaget i vid tyding kan få i framtidas studieordning.

I. Tidlegare utgreiingar

Lat meg først peika på tre utgreiingar omkring strafferettsfaget som eg har vore med på dei seinare åra, og som kan vera til nytte i det vidare planarbeidet:

- 1) «**Endringar i strafferettsundervisinga**», utarbeidd saman med Henry Mæland og Jørn Jacobsen, avlevert 21.09.12. Rapporten la grunnlaget for den omlegginga av strafferettsfaget som skjedde frå og med hausten 2013. Der er mykje bakgrunnsmateriale som kan vera nyttig i det vidare reformarbeidet, inkludert fleire forslag som så langt ikkje har blitt sett ut i livet. Eit viktig forslag i så måte er å køyra undervisinga i materiell strafferett og straffeprosess saman til eitt kurs. Andre forslag som ein igjen bør sjå på er å innføra obligatorisk munnleg presentasjon (prosedyreinlegg) som ein del av kurset, og utvida tilbodet om nettbasert oppgåveskriving.
- 2) «**Forslag til LLM-grad: The International Dimensions of Criminal Law**», utarbeidd saman med Linda Gröning, avlevert 19.11.09. Der skisserte vi etter oppmoding frå fakultetet korleis ein LLM-grad i strafferettens internasjonale dimensjonar kunne byggjast opp. No når fakultetet igjen etterspør fordjupingsemne i strafferett, er fleire idear der som ein kan byggja vidare på.
- 3) «**Strategi for utvikling av et senter for fremragende forskning (SFF) i strafferett ved Universitetet i Bergen**», utarbeidd i samarbeid med Linda Gröning, Eivind Kolflaath og Henry Mæland, avlevert 01.10.10. Der peika vi på korleis strafferettsfaget har blitt gradvis utvikla ved fakultetet opp gjennom åra, og kva potensiale det er for vidareutvikling og fordjuping på dette området. Sjølv om hovudvekta i denne rapporten ligg på forskning og ikkje undervising, er det viktig å sjå desse to sidene ved fagutviklinga i samanheng.

II. Samanhengen med innslag av strafferett på 1.-3. studieår

Sjølv om det no er 4. og 5. studieår som står i fokus, er ein nøydd til å sjå opplegget for kvart fag i master-delen i samheng med kva plass det enkelte faget og tilgrensande fag skal ha på bachelor-delen.

Som eg tidlegare har signalisert, er eg skeptisk til å gjera så mykje med dei tre første studieåra i denne omgang. Dels fordi mykje der fungerer rimeleg bra, og dels av ressursomsyn (ein god delreform er betre enn ein utmattande og svakt gjennomført totalreform). Eg er dessutan noko usikker på kor viktig det er at strafferettsfaget er representert på «bachelor-delen». Dette kjem til dels an på korleis totaliteten av reformforslaget vert sjåande ut til slutt. Mykje av dei strafferettslege reglane «legg seg oppå» andre regelsett, og styrkjer desse gjennom straffetruklar. Då er det viktigare å studera desse andre regelsetta, i alle fall i første omgang. Men skal ein følgja komiteen sin noverande modell, der det blir valfritt om ein vil ta strafferettsfag på master-delen, bør det vera eit visst innslag av strafferett på eit av dei første tre studieåra.

Ei eventuell strafferettsundervising på bachelor-delen bør primært fokusera på dei delane av strafferetten som fungerer som «primærnormering», slik som vernet om liv og lekam, fridom og privatliv, samt t d narkotikabrotsverk. Dessutan er det enkelte strafferettslege reglar av meir allmenn karakter som det er nødvendig for alle juridisk skolerte å kjenna til, slik som definisjonar av forsett og aktløyse og rettferdigjeringsgrunnar som nødrett og nødverge. Eg ser at komiteen også er inne på tanken om å ta med noko straffeprosess, men etter mitt syn vil det vera lite tenleg å bringa inn ein «lett-versjon» av straffeprosessen på dette stadiet. Det er vanskeleg å få grep om prosessfaget utan å gå litt i djupna.

III. Strafferett som «linjefag», A-delen

I studieordningskomiteen si skisse til master-delen av studiet er strafferett tenkt som eit eige «linjefag», der den obligatoriske A-delen skal utgjera 30 studiepoeng. Eg forstår at ein her tenkjer på strafferetten i vid tyding, dvs. både materiell strafferett og straffeprosess. I så fall passar dette godt med det forslaget til samla strafferettsfag som vart skissert i den nemnde rapporten frå 2012. Ein slik A-del vil difor kunna byggja på og slutføra den fagutviklinga som alt er gjort på dette området. (Det nærare faglege innhaldet vil likevel vera noko avhengig av om og evt. i kva omfang strafferett også vert plassert på bachelor-delen, men det går eg ikkje nærare inn på her.)

IV. Påbyggingsfag: B-delen og «avanserte emner»

I studieordningskomiteen si skisse skal strafferetten som linjefag også ha ein B-del på 30 studiepoeng. I tillegg er det lagt opp til at ein skal ha spesialemne som byggjer vidare på linjefaga, og masteroppgåva skal normalt knytast inn mot den fagspesialiseringa som ein har valt. Til saman vil dette gi langt større rom for fordjuping, også på strafferettens område, enn i dag. Det vil kunna styrkja kvaliteten på utdanninga. I tillegg gir det rom for vidare fagutvikling i eit samspel mellom undervising og forskning.

Etter mitt syn er det likevel mogeleg å leggja til rette for større spesialisering utan å gå så langt i linjedeling som komiteen har føreslått. Kombinasjonen av ein A-del på 30 studiepoeng, ein B-del/linjefag på 30 studiepoeng og ei masteroppgåve på 30 studiepoeng vil vera fullt nok for å gi ei god fordjuping i strafferettsfaget. Eg vel difor å knyta nokre merknader til desse påbyggingsdelane utan å gå i detalj om kva som bør rubriserast som B-del og det komiteen kallar «avanserte emner». Fagleg tenkjer eg at alt det vi her talar om må reknast som «avanserte» emne.

Eg ser at studieordningskomiteen skisserer at B-delen skal innehalda 10 studiepoeng i *vitskapsteori/metode*. Desse problemstillingane står innafor strafferetten i eit nært samband med emne som vi i dag behandlar som ein integrert del av strafferettsfaget, slik som grunngivinga for strafferetten, det konstitusjonelle rammeverket og tolking av straffereglar.¹ Ein bør difor tenkja seg faglege opplegg som i større eller mindre grad integrerer vitskapsteori og metode med andre sider ved strafferettsfaget. Samtidig er det også mogeleg å tenkja i retning av eit valfritt spesialemne her.

I dag har vi to valemne innafor den nasjonale strafferetten (i vid tyding): *Politirett (20 sp)* og *påtalerett (10 sp)*. Desse har nær samband med kvarandre og framstår på mange måtar som ein «pakke». Desse emna kan lett vidareførast innafor påbyggingsdelane av strafferettslinja.

I tillegg bør vi etter mitt syn utvikla ein «pakke» med internasjonale strafferettsemne, som også kan vera eit tilbod til utvekslingsstudentar. Dette vil realisera noko av det som vart skissert i det nemnde forslaget til LLM-grad. I dag har vi valemnet *International Criminal Law (10 sp)*. Sjølv gav eg i nokre år undervising i valemnet *Terrorism in European and International Law*, men dette måtte eg leggja bort då eg vart sterkt involvert i omlegginga av strafferettsfaget i 2013. Eit forslag frå mi side til eit emne som tek opp i seg terror-reguleringa, men som er breiare lagt opp, er *Transnational Criminal Law*. Dette vil omfatta slike

¹ Sjå Grønning/Husabø/Jacobsen, *Frihet, forbrytelse og straff (2015)* kap. 2, 3 og 6.

straffereglar som landa er internasjonalt forplikta til å innføra og samarbeida om handhevinga av, men som fell utanfor den internasjonale kjernestrafferetten (som det eksisterande valemnet omhandlar). Dei fleste andre kapitla i straffelova har no også innslag av slike internasjonaliserte straffebod.² Her vil vi lett kunna utvikla eit 10-poengs emne med vekt på materielle reglar. Ein kan også utvikla eit 10-poengs emne med fokus på internasjonalt straffeprosessuelt samarbeid (m a utleveringretten og prosessuelt samarbeid innafor EU/Schengen), eller eventuelt eit felles emne. Ein naturleg kombinasjon med eit eller fleire av desse internasjonale emna vil også vera det allereie eksisterande emnet *European Civil and Political Human Rights*.

Spesialiseringstilbodet innafor strafferetten i vid tyding bør på sikt også omfatta andre valfrie emne enn dei som så langt er skissert. Dels kan ein basera desse på allereie eksisterande kompetanse i fagmiljøet. Men ein bør også tenkja strategisk og meir langsiktig om kva som er samfunnets behov og kva som vil gi rom for å styrkja fakultetets kompetanse på sikt.

Her vil eg særleg peika på behovet for ei spesialisering innafor *økonomisk kriminalitet*. Dette er eit område som krev høg og samansett kompetanse, og der samfunnet sitt behov for kvalifiserande utdanning så langt ikkje er godt nok dekkja. Eg tenkjer her på ei rekkje brotsverkstypar der økonomiske interesser dominerer, slik som t d bedrageri, utruskap, korrupsjon, heleri, kvitvasking, skattesvik, rekneskapsjuks, konkurskriminalitet og selskapskriminalitet. Det er også ein del særlege prosessuelle spørsmål som typisk melder seg i slike saker. Vi har allereie ein del kompetanse på fakultetet innanfor desse emna, men likevel er det her i større grad behov for ei fagutvikling både på forskings- og undervisningsfronten.

Ein bør dessutan her tenkja i retning av at studentar kan byggja saman ein «pakke» med avanserte emne av dels strafferettsleg og dels privatrettsleg karakter. Ein kombinasjon av økonomisk kriminalitet og t d selskapsrett, skatterett eller konkurranserett vil til dømes kunna vera spennande, og kan leggja grunnlag for masteroppgåver på eit sær s høgt fagleg nivå. Slike kombinasjonar føreset likevel at studentane får høve til å fordjupa seg innafor fleire generelle emne på master-delen av studiet, dvs. at linjedelinga ikkje blir for sterk.

² For ein nærare omtale av «transnasjonal» strafferett, sjå Grønning/Husabø/Jacobsen kap. 4, samt dei utgreiingane som er nemnt under punkt L)

V. Vidare diskusjonar

Det som er presentert her, er meint som førebelse innspel til vidare diskusjon både i strafferettsgruppa og i studieordningskomiteen. Eg har sjølv eit ønskje om å halda fram med undervising innafor den sentrale strafferetten, -det som vil bli A-delen i komiteen si skisse. Men eg er samtidig interessert i å utvikla eit eller fleire av dei skisserte påbyggingsfaga. Generelt meiner eg det er tenleg både for den enkelte og for fakultetet at det over tid vekslar noko kva rollar ein har innafor det breiare fagområdet som ein har interesse og kompetanse for.

25.11.15

Erling Johannes Husabø

25 avsendere v/Knut Einar Skodvin – e-post 25. november

Fra: Knut Einar Skodvin

Sendt: 25. november 2015 13:17

Til: Johanne Spjelkavik

Kopi: Bjarte Askeland; Agnes Camilla Bernt; Thomas Eeg; Terje Einarsen; Christian Franklin; Halvard Haukeland Fredriksen; Anne Marie Frøseth; Johan Giertsen; Ronny Gjendemsjø; Linda Grøning; Hilde Hauge; Gudrun Holgersen; Eirik Holmøyvik; Erling Johannes Husabø; Jørn Jacobsen; Gert Johan Kjelby; Tore Lunde; Jon Petter Rui; Anneken Kari Sperr; Rune Sæbø; Knut Martin Tande; Ørnulf Øyen; Jørgen Aall; Henriette Sinding Aasen

Emne: RE: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Vedlegg: 2015 Felles høringsuttale studieordningskomite.docx

God ettermiddag

Vedlagt er felles høringsuttale.

Mvh

Knut Einar

25. november 2015

Ved brev datert 2. november 2015 har studieordningskomiteen bedt om innspill til utforming av og innhold i fjerde og femte studieår i ny studiemodell. Forespørselen tar utgangspunkt i at en skal gå bort fra dagens generalistmodell, og over til en modell med linjedelt studieløp de siste to år.

Et slikt skifte representerer en vesentlig omlegging fra dagens studieløp, og krever etter vår mening en grundig utredning. Studiekomiteens delinnstilling I, der spørsmålet særlig er behandlet i punkt 6.6.4, gir etter vår mening ikke tilstrekkelig grunnlag for en slik beslutning.

Vi vil derfor oppfordre komiteen til å undergi spørsmålet om overgang til spesialiserte utdanningsløp en grundig utredning, og fremheve betydningen av at en slik omlegging må oppnå bred støtte i fagmiljøet. En slik utredning må bl.a. omhandle

- hvorfor den nødvendige faglige dybde ikke kan oppnås med en tilpasset generalistutdanning,
- forholdet til en felles metodeplattform og hvordan en skal unngå metodisk fragmentering,
- forholdet til kandidatens omstillings- og endringskompetanse,
- kandidatens og studiets konkurransedyktighet i en situasjon der Oslo og Tromsø beholder generalistmodellen,
- hvilke linjevalg en ser for seg at studentene vil ta, og eventuelle konsekvenser for lite brukte linjer samt eventuelle ordninger for opptaksregulering

En slik utredning bør også inneholde konkrete kostnadsberegninger av ulike modeller.

Med vennlig hilsen,

Bjarte Askeland
Camilla Bernt
Thomas Eeg
Terje Einarsen
Christian Franklin
Halvard Haukeland Fredriksen
Anne Marie Frøseth
Johan Giertsen
Ronny Gjendemsjø
Linda Grøning
Hilde Hauge
Gudrun Holgersen
Eirik Holmøyvik

Erling Johannes Husabø
Jørn Jacobsen
Gert Johan Kjelby
Tore Lunde
Jon Petter Rui
Knut Einar Skodvin
Anneken Kari Sperr
Rune Sæbø
Knut Martin Tande
Ørnulf Øyen
Jørgen Aall
Henriette Sinding Aasen

Store deler av familie-, arve- og barnerettsmiljøet v/Thomas Eeg – e-post 25. november

Fra: Thomas Eeg

Sendt: 25. november 2015 14:13

Til: Johanne Spjelkavik

Kopi: Gudrun Holgersen; Johan Giertsen; Thomas Eeg; Anneken Kari Sperr; Ingun

Fornes; Karsten Grimstad; Lill Haukanes; Torstein Frantzen

Emne: RE: Studieordingskomiteen inviterer til innspill

Vedlegg: Høringsuttalelse 20151125 familierettsgruppen.docx

Hei,

Her er en uttalelse fra store deler av familie-, arve- og barnerettsmiljøet.

Mvh Thomas Eeg

Vedrørende Studieordningskomiteens utspill i brev 2. november 2015

Studieordningskomiteen har bedt om «innspill til utforming og innhold i ... fjerde og femte studieår i en ny studiemodell». Som ansatte som underviser og/eller forsker innenfor familie-, arve- og barnerett, har vi gjort oss noen refleksjoner. Foruten de punkter som tas opp i et annet brev fra en rekke ansatte, som overordnet påpeker behovet for grundigere utredninger og som flere av oss også har sluttet oss til, gjelder det særlig følgende:

Vi minner først om at Studieordningskomiteen eksisterer for å «utrede en deling av dagens integrerte 5-årige mastergrad i en 3-årig bachelorgrad og en 2-årig mastergrad», jf. fakultetsstyrets vedtak i sak 88/13, jf. også vedtak i sak 72/15 pkt. 2.3.1. Å kunne gi en formell bachelorgrad som tilfredsstillende de materielle vilkårene etter de tre første årene, krever ikke en så stor omlegging som er foreslått. Det er videre et vesentlig siktemål med nyordningen at det skal stilles større krav i siste del av studiet. Dette ønsket kan det ikke være noe problem å imøtekomme innen rammene for dagens studieordning.

Studieordningskomiteens opplegg vil innebære at jusstudiet i mye mindre grad enn nå skal være en generalistutdanning. Man vil stå tilbake med to fellesår med rettsdogmatiske fag. Dermed vil svært mange ferdig utdannede jurister mangle kunnskaper om sentrale rettsfelt som det hittil har vært en selvfølge at alle jurister må ha grunnleggende kjennskap til. Det vil også være krevende for jusstudenter å måtte treffe så vidtrekkende valg tidlig i studiet. Selv om det blir mulig å skaffe seg tilleggskompetanse i løpet av yrkeskarrieren, mistes den store fordelen det alltid har vært med den brede kompetansen jusstudiet tradisjonelt har gitt. Til tross for at virkningene av linjevalget kan se ut til å dempes noe ved at det også legges opp til muligheten av å velge fag fra andre linjer, stiller dette i realiteten studentene overfor enda flere krevende valg. Det kan gi grunn til å stille spørsmål ved hvor stort poeng det da i det hele tatt er med linjer. Også innen dagens studieordning er det mulig å anbefale «pakker» med sammensetning av spesialemner og masteroppgave.

Vi har vansker med å se tilstrekkelig gode begrunnelser for å foreta så store omlegginger av studiet som det nå synes lagt opp til, som så vidt vi vet heller ikke er etterspurt i praksis. Vi har også vansker med å se at det kan være fruktbart å diskutere utforming og innhold av de siste to fordypningsårene, uten at det er avklart hva slags fundament studentene vil ha etter de første tre årene. Konkrete forslag til utforming og innhold av en eventuell linje der familierett i vid forstand inngår, vil i stor grad avhenge av dette.

Forslaget innebærer videre at de obligatoriske privatrettslige fag vil få en slagside med klar overvekt av pengerettslig/forretningsjuridisk preg. Det bør advares mot en utvikling der fag med en annen verdipроfil fjernes, da det bl.a. er behov for en motvekt til enkelte andre fags ensidige vektlegging av lønnsomhet. Familie-, arve- og barnerett er slik sett velegnet som fag innenfor den sentrale, generelle delen av utdanningen, men også av andre grunner. De er velegnet til å belyse bl.a. betydningen av ulike livssyn og særlig religioner for rettsutviklingen nasjonalt og internasjonalt, til dels i motstrid med vår oppfatning av menneskerettigheters betydning. Det er store skillelinjer knyttet til bl.a. ekteskap mellom personer av

samme kjønn, ugift samliv, likestilling mellom samlevende og assistert befruktning, for å nevne noen få punkter. Fagene har dermed også internasjonale dimensjoner utover EU/EØS-rett.

Et viktig formål med en generalistutdannelse er å skape en innsikt som er vanskelig å formulere, men kanskje det å «sensibilisere» studentene er dekkende: Det handler om å lære dem en viss probleminnsikt og å stille de rette, viktige spørsmålene. For å løse dagens komplekse rettsspørsmål er det neppe spesialkunnskaper som er viktigst, men god metode og nøkkelkvalifikasjoner som å forstå hvor sammensatt og flersidige de fleste juridiske problemstillinger er. Familie-, arve- og barnerett er også av disse grunner velegnet: Rettskildesituasjonen er mer sammensatt og krevende enn tidligere, med både privat- og offentligrettslige sider, i tillegg til de foran antydte internasjonale. Rettsområdene omfatter også «nye» og uavklarte rettsspørsmål, bl.a. knyttet til nye familie- og slektskapskonstellasjoner som har fulgt med utviklingen av bioteknologien og nye måter «å lage barn» på. Faget kan derfor uten store problemer moderniseres. Fakultetet har etter hvert fått fagpersoner med både evne og vilje til å delta i en mulig omlegging av faget. Om fakultetet derimot velger bort disse fagene, må man også regne med mindre forskning innenfor dem. Man risikerer da en forvitring av det forskningsmiljøet som har vært møysommelig bygget opp de senere år, dels med egen-initiert tilførsel av midler fra NFR.

Familie-, arve- og barnerett er også klassiske juridiske fag. Det betyr at de sammen med enkelte andre fag tradisjonelt har hørt til kjernen av den juridiske utdannelsen. De er også fortsatt en del av denne kjernen, og vil for fremtiden også være det i de aller fleste, trolig alle andre, vestlige land, og antakelig de fleste andre land også. Forslaget vil derfor skape mindre «common ground» for fremtidens bergensjurister i møte med jurister fra inn- og utland.

Det er vanskelig å forstå Studieordningskomiteens ønske om å gå vekk fra familie- og arverett – og barnerett – som obligatoriske fag uten en meget godt gjennomtenkt og kommunisert begrunnelse, og uten å ha sikret nødvendig dialog med sentrale fagpersoner.

Med vennlig hilsen

Gudrun Holgersen
Johan Giertsen
Thomas Eeg
Anneken Kari Sperr
Ingun Fornes
Karsten Grimstad
Lill Haukanes
Torstein Frantzen

Bergen, 25. November 2015

Bjørn Henning Østenstad – e-post 25. november

Innspel til Studieordningskomiteen om masterdelen

Underteikna er leiar av forskargruppa for helse- og sosialrett, samt kursansvarleg for Jus 123 (Forvaltningsrett II). Synspunkta uttrykt nedanfor står for mi eiga rekning.

1. Om plasseringa av velferdsretten på masterdelen

I BA-delen ligg «Forvaltningsrett og velferdsrett» inne som emne på 3. studieår. På masterdelen er ikkje denne inndelinga følgt opp. Velferdsretten er her fjerna frå forvaltningsretten og plassert i ein ny kontekst: «Familie-, velferds- og migrasjonsrett».

Allmenn forvaltningsrett kan skildrast som samanfatingar av rettslege synsmåtar som over tid har utvikla seg i praksis og teori på dei ulike spesialfelt, og som det etter kvart har vorte etablert konsensus rundt har oveføringsverdi (til andre felt). Ut frå tradisjonell norsk systematikk er det sterke grunnar for å rekne velferdsrett som ei hovudgrein av forvaltningsretten. Det heng saman med den norske velferdsmodellen der offentlege organ stort sett sit med avgjerdskompetansen – ikkje berre i spørsmål om inngrep og bruk av tvang, men også når det kjem til fordeling av velferdsgode. Koplinga mellom *velferdsrett* og *familierett* er vesentleg mindre sterk enn mellom *velferdsrett* og *forvaltningsrett*.

I fortsetjinga kommenterer eg difor under førestnad av at velferdsretten også på masterdelen skal studerast under ein forvaltningsrettsleg hovudinnfallsvinkel. Det er nok elles meir tenleg å plassere *personrett* saman med *familierett*. Personrett er eit viktig felt der særleg verjemålslova frå 2010 med tilhøyrande menneskerettslege problemstillingar i lys av CRPD-konvensjonen frå 2006 inngår.

2. Nærare om ei forvaltningsrettsline (som også inkluderer velferdsrett)

Allmenn forvaltningsrett – som uansett formelt namn på lina vil utgjere kjerna – er i grunnstrukturen eit *metodefag*. Det ein studerer er i stor grad særlege rettskjeldeprinsipp som gjeld på det forvaltningsjuridiske feltet. Særlege metodiske spørsmål i forvaltningsretten blandar seg difor raskt med meir materielle problemstillingar: som innhaldet av legalitetsprinsippet, forholdsmessigprinsippet, likskapsprinsippet osv. Ei større sjølvstendig blokk på fjerde studieår med teori rundt forvaltningsrettens karakter er difor ikkje tenleg.

Gitt ei eiga blokk med vitenskapsteori/metode på fjerde året, bør dette difor vere ei fellesblokk for alle linene. At plasseringa må ligge innleiingsvis på fjerde studieår og ikkje mot slutten slik skissa kan gje uttrykk for, er mitt syn. Dette for å førebu eit meir

avansert studium. Kvaliteten på fjerde året er nøkkelen også for kvaliteten på det femte, ved at studentane då i ein viss forstand blir «spredde for alle vindar».

Forvaltningsrett på fjerde året vil vere eit studium på eit vesentleg meir krevjande nivå enn dagens Jus 111 og 123 (Forvaltningsrett I og II). Tankar om innhald:

På fjerde året blir studiet av allmenne prinsipp intensivert i breidd og djupn samanlikna med BA-delen. For å få det til må tematikken utforskast med større grundigheit enn i dagens litterære standardverk i forvaltningsrett. Eitt grep i denne samanheng kan til dømes vere å ta utgangspunkt i skiljet mellom *inngrep* og *tildeling av rettar* som to hovudtypar av forvaltningsavgjerder. Ein kan så – for kvar av desse avgjerdstypane – orientere seg på tvers av dei forvaltningsrettslege spesialfelt og fokusere ikkje berre på likskapar og ulikskapar i reguleringane, men også på spenningar i møte mellom spesiell og allmenn forvaltningsrett: kor langt kjem vi med dei allmenne prinsippa og i kva grad er det særlege prinsipp på ulike felt? Her kan problemstillingar frå velferdssektoren, universitets- og høgskulesektoren, plan- og bygningsområdet, miljøforvaltninga mv. nyttast og leggjast ved sida av kvarandre. Eit slikt nærast kontrapunktisk opplegg med stadig veksling mellom det allmenne og det spesielle vil kunne synleggjere og skape medvit om nyansar i forvaltningsrettsleg metode.

Kontroll med forvaltninga bør vere eit sentralt emne. Domstolane – og prinsippa for domstolskontrollen – er ein del av dette, men forholdet til og samspelet med floraen av administrative ordningar (klage, legalitetskontroll, tilsyn) blir viktig. Særlege problemstillingar i samband med rettargang om offentlegrettslege spørsmål er naturleg å gå inn i, inklusive særlege problemstillingar om «rettargang» for domstolsliknande forvaltningsorgan som Fylkesnemnda, Trygderetten og kontrollkommisjonane.

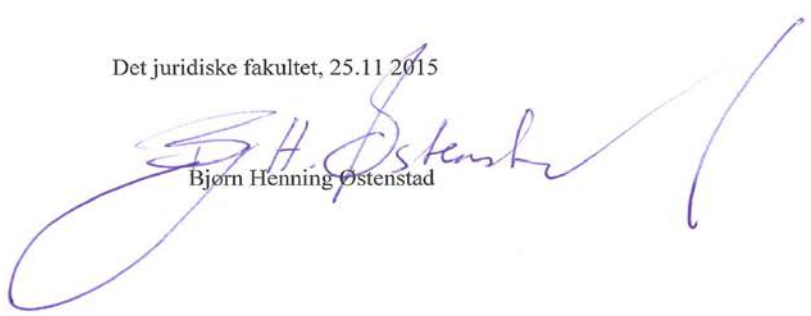
Menneskerettslege krav til forvaltninga – både prosessuelle og materielle – må naturleg integrerast på alle plan. Også enkelte koplingar til EØS-retten høyrer naturleg med.

Ut frå dette kan fjerde året både bli djuptpløyande om det prinsipielle og breitt orientert. Djupare studiar av enkeltemne må – i alle fall hovudsakleg – kome på femte året. Men «verktøykassa» for studiet på femte året blir etablert på fjerde året.

Pedagogikk: Inga lærebok vi i dag har er eigna, og pensum vil såleis lett måtte bli eit «lappeteppe». Men ved fakultetet har ein fått produsert mange avhandlingar med djuptpløyande drøftingar av sentrale forvaltningsrettslege spørsmål. Det er nærliggjande å hente ut problemstillingar frå desse og utfordre studentane på å studere (det oppdaterte) råmaterialet, for slik å tileigne seg djupare innsikt så vel i materielle som metodiske spørsmål. Ideelt blir undervisninga eit samverke mellom førelesingar, seminargrupper og oppgåveskriving.

Modulisering: På fjerde studieår bør ulike emne studerast i samanheng. Moduliseringa bør slik vere minst mogeleg. Ein årseksamen hadde vore det ideelle. Det kan likevel sperre valfridomen for dei som vil ta ein A-del frå andre liner på femte året, noko som klart nok er ein viktig verdi.

Det juridiske fakultet, 25.11 2015

Bjørn Henning Østenstad

Knut Einar Skodvin – e-post 25. november

Høringsuttale til studieordningskomiteen

25.november 2015

1 Helhet

Ved brev av 2. november har studieordningskomiteen bedt om uttale til utforming av fjerde og femte studieår i nytt studieløp, mens bachelordelen skal behandles videre i egen prosess. Oppdelingen fremstår i liten grad som heldig. Utdanningen bør trolig ses under ett. Det er sammenheng mellom hvilken utforming fjerde og femte studieår bør ha, og utformingen av første til tredje studieår. Det fremstår som lite heldig at komiteen nå splitter disse spørsmålene, særlig etter at den har mottatt flere helhetlige innspill.

Så langt gjelder det prinsipielle spørsmålet om linjedeling av studiets avsluttende del vises til den felles høringsuttale. Spørsmålet om overgang fra generalistutdanning fremstår mangelfullt utredet, og den svært begrensede utredning som så langt foreligger kan etter mitt syn ikke begrunne at en går bort fra en generalistutdannelse.

Det er også vanskelig å forstå hvorfor komiteen mener at kandidatene ikke kan oppnå tilstrekkelig faglig dybde ved en generalistutdanning, særlig dersom kravene til innhold av femte studieår skjerpes. At det rettslige landskapet er blitt for stort og omfattende til at kandidatene kan lære alt i løpet av studiet er selvsagt riktig, men det er vanskelig å følge komiteen i at dette nødvendiggjør spesialisering.

I et stadig mer komplisert og omfattende rettslig landskap kan vi i første rekke gi kandidatene gode metodiske forutsetninger, og dybdelæring i metode vil nettopp være tjent med faglig spredning.

I høringsbrevet fremhever også komiteen skillet mellom kravene til kunnskap på master og bachelor. I et samfunn der en nettopp må forvente at kandidatenes omstilling- og endringskompetanse vil være viktig fremstår det desto viktigere at kandidatene møter arbeidslivet med en solid grunnutdannelse, med kjennskap til sentrale prinsipper innenfor både privat og offentlig rett, og på et nivå utover det som følger av kravene til bachelorutdanningen. Det gir grunnlag for raskere endring og omstilling når kandidatene har sentrale knagger på plass som de kan bygge videre på. Videre synes ikke komiteen ha hensyntatt at de færreste jurister har den type spesialisert arbeid som linjedelingen legger opp til. Jurister ansatt i private firma, i en rekke offentlige instanser, og i storparten av advokatvirksomheter møter i det daglige problemstillinger som nettopp spenner generelt over temaer fra forvaltningsrett til strafferett til store deler av privatretten. Linjespesialiseringen vil dermed redusere deres kompetanse mot arbeidslivet. Det er bare i en snevrere del av offentlig forvaltning og helt i spissen av enkelte advokatfirma at kandidater får rendyrket spesialisering.

Resten av denne høringsuttalen tar utgangspunkt i at en til tross for innvendingene skulle velge å holde frem med en linjedelt modell, men kan ikke tas til inntekt for støtte til en slik modell.

2 Begrenset linjedeling

Det virker være et behov for faglig styrking på de siste to studieårene. På fjerde studieår har imidlertid min oppfatning vært at dette i første rekke knytter seg til undervisningen, kunnskapskravet

til master virker ikke problematisk her. På femte studieår virker det derimot være også dybdemessige utfordringer, knyttet både til masteroppgaven og til valgemner.

Dermed er det et spørsmål om ikke mye av det komiteen er ute etter knyttet til faglig dybde kan oppnås gjennom reform av femte studieår. Fjerde studieår kan da holdes felles, og kandidater kan gis en felles faglig plattform også på masternivå.

En slik modell har også plass for en linje-/spesialiseringstanke gjennom modulerings av tilvalgsemnene på femte studieår. Samling i sammenhengende fag her, og masteroppgave innen samme emneområde, kunne danne grunnlag for linje-/spesialiseringstatus. Det ville være naturlig om fakultetet i alle tilfelle på masternivå tilbydde emner på femte studieår som bygde videre på emner som finnes på fjerde studieår i dag, slik at en kunne ta ta tilvalgsemner som konkurs, avansert pant, avansert straffeprosess mv. Også andre avanserte emner knyttet til blant annet forvaltningsrett kunne komme til her og gi grunnlag for spesialisering.

3 Komiteens forslag om linje i familie-, velferds- og migrasjonsrett

I lys av det tilleggsbrev som kom fra komiteens formann fremstår det sentrale ved forslaget være at det ønskes en linje med større fokus på individet, samtidig som en tar opp i seg utfordringer i samtiden.

Etter mitt syn bør komiteen vurdere om en slik eventuell linje skal ha en annen utforming. Den foreslåtte linjen fremstår å ha internasjonal privatrett som eneste samlende element, og spriker bortsett fra det betydelig. Basert på navnet skal den dekke tradisjonell familie- og arverett, men også ta opp i seg asylrett, fri flyt av arbeidskraft, rettigheter til sosialstønad, muligens rett til helsehjelp, ulike tvungne former for behandling kan muligens falle innenfor, rettigheter knyttet til familiegjenforening osv.

Dersom en skal lage en linje som både er aktuell i en samtid preget av finansiell uro samt har fokus på individet fremstår en linje som heller fokuserer på arbeidsrett og relaterte forhold som langt mer treffende. Dette tar opp i seg element av den foreslåtte linjen, både spørsmål knyttet til migrasjon (men da i større grad arbeidsrelatert enn rent asylrelatert) vil kunne høre med, og også en del spørsmål knyttet til velferdsytelser. Deler av familieretten, og til en viss grad arverett, vil også kunne kobles på. Utfordringen med begge linjer fremstår likevel være at fakultetets miljø for både internasjonal privatrett og arbeidsrett er små og sårbare.

4 Eventuell linje i internasjonal rett

4.1 Problemer knyttet til en egen linje i internasjonal rett

Komiteen har lagt til grunn at det ikke var interesse i fagmiljøet for en linje i internasjonal rett. Så langt jeg kjenner til har det vært reist spørsmål ved om en slik linje er fornuftig i design av et nytt studieløp, men ikke uttrykt at fagmiljøet ikke har interesse av en slik linje dersom komiteen har et annet syn på de faglige innvendingene.

For min del er jeg tvilende til en slik linje på særlig to grunnlag. Den overnasjonale innvirkningen på norsk rett er i dag meget betydelig, og kommer inn på de fleste områder. Den internasjonale påvirkningen bør slik behandles som en integrert del av alle linjer, og ikke skyves ut til en egen linje. Selv om ikke dette skulle være intensjonen er det en betydelig fare for at en på andre linjer ikke vil ta seg plass til et slikt faglig fokus dersom det foreligger en egen linje, og dersom det ikke stilles krav om dette ved linjeutformingen.

En egen linje i internasjonal rett vil i tillegg naturlig ha fokus på studie av ikke-nasjonale emner, der norsk rett bare kommer inn for å vise hvordan denne påvirkes. Linjen vil slik i svært begrenset grad innebære studier av norsk rett. Noe avhengig av den nærmere linjeutforming kan kandidatene dermed gå ut av studiet uten å i det hele eller bare i meget begrenset grad ha studert norsk substansiell rett, norsk juridisk metode og norsk rettstenkning utover bachelornivå. Å legge til grunn at dette ikke har særlig betydning ettersom kandidatene i alle tilfelle vil ha lest juridiske fag på masternivå innebærer etter mitt syn en vesentlig underdrivelse av de rettskulturelle forskjeller som i dag foreligger mellom ulike internasjonale rettssystemer og norsk rett. En vesentlig del av studiets sosialiserende funksjon ville med dette etter mitt syn gå tapt.

Etter mitt syn vil det derfor være tvilsomt om kandidater med en slik bakgrunn bør anses fylle kravene i dl §§ 54 og 220, jf. § 241, for henholdsvis dommere og advokater. Det bør vurderes om både mot samfunnsoppdraget og mer generelt om det er heldig at vi utdanner kandidater som eventuelt ikke tilfredsstiller de krav som her bør stilles.

Dette forhold kan selvsagt repareres med å fokusere en slik linje særlig på norsk juridiske fagområder som påvirkes i særlig grad av internasjonale rettslige forpliktelser. Problemet er da å lage en koherent studiepakke – utover at det selvsagt kan ordnes som en ren generalistlinje med fokus bl.a. på prosessfag og samordninger av handels- og andre områder i skjæringsfeltet privat- og offentligrett. Linjen vil da likevel ha mistet mye av sitt internasjonale preg.

4.2 Skisse til en linje i internasjonal rett

En kan tenke seg minst to ulike måter å strukturere en linje i internasjonale fag på. Dersom en legger krav på de andre linjene til å ta inn internasjonale element som dedikerte fag kan linjen settes sammen bl.a. basert på moduler som finnes på disse linjene, samt fag som ellers tilbys på femte studieår. Det er i og for seg ikke nødvendig at en kan tilby full samling med internasjonale fag på fjerde og femte studieår, studenter som eventuelt følger en slik linje bør reise ut minst 6 måneder på femte studieår for å ta slike fag også ved annen institusjon. De krysskulturelle møter som kandidaten utsettes for ved å studere i et annet land er i seg selv sentrale for å utvikle forståelse i internasjonale emner.

En linje i internasjonal rett kan eventuelt struktureres som en fullstendig selvstående linje. Sammensetningen av en slik linje er et relativt kompleks spørsmål, og jeg har ikke hatt anledning til å søke å samle aktuelle fagmiljø rundt dette nå. Det vil imidlertid være naturlig at en slik linje får et betydelig fokus på EU-/EØS-rett gitt fakultetets kompetanse på dette feltet. Det ville da vært ønskelig fra den generelle folkerettsvinkelen å ha fag knyttet til WTO-rett, et felt som også er metodisk velegnet som innføring i generell folkerett. Alternative felt der fakultetet er i oppbygging er særlig asylrett, havrett og internasjonal strafferett. En begrensende faktor for sammensetning av et naturlig studieløp her er komiteens deling i A og B del, der A delen skal fungere som et selvstående element som også skal gi mening for kandidater som benytter dette som valgdel på femteåret.

En kan da tenke seg et slikt studieløp for fjerde studieår;

A del

Havrett – 12 sp

Konkurranserett – 18 sp

B-del

Vitenskapsteori/metode – 10 sp

Norges øvrige tilknytning til EU – 10 sp

Asylrett – 10 sp

Eksamen avholdes for både A og B delen på slutten av semesteret.

Havrett ville like mye som å innebære en faktisk studie av havretten ha som formål å gi studentene en materiell innføring i et folkerettsfag, med tungt fokus på folkerettslig metode. Havretten er i og for seg velegnet for dette som et område med en noe tradisjonell metodetilnærming, men også med betydelige innslag av mer dynamiske metodevinklinger særlig knyttet til spørsmåla v miljørettslig karakter.

Oppbyggingsmessig ville det være naturlig å samle folkerettsfag, og kanskje et innføringsemne i EU-/EØS-rett, på det første semesteret. Ettersom A-delen skal kunne velges av studenter som følger andre linjer virker det likevel tjenlig at også disse tilføres dybdekunnskap i konkurranserett, et felt der påvirkningen på norsk rett er særlig stor. Innføringen i EU- og EØS-rett skjer i så fall gjennom læring av et materielt fag. Størrelsen på faget fremstår etter mitt syn som tjenlig for å kunne gå i dybden på et materielt vanskelig felt – og kan dessuten også gi plass til å behandle noe på enten offentlige anskaffelser eller statsstøtte.

B-delen vil så ha fokus på et annet folkerettsemne der mennesket står i sentrum i større grad. I tillegg kan en behandle Norges samarbeid med EU utover EØS, som bl.a. Schengen, forsvarssamarbeid osv . Faget kan anlegges med fokus på det internasjonale, eller med et betydelig fokus på norske statsrettslige implikasjoner.

Linjen forutsetter så at det enten stilles krav om at studentene tar et semester på femte studieår ved utenlandsk utdanningsinstitusjon, eller at det utvikles fag på femte studieår tilsvarende minst 30 sp.

Gitt fakultetets tilgang på fagpersoner, og at jeg vil forvente et relativt lavt studentall, bør en slik linje være mulig å få til med den bemanning fakultetet har så langt en anser undervisningsplikt oppfylt gjennom avvikling av kurs på linje og nødvendige emner på femte studieår.

Knut Einar Skodvin

Jørn Jacobsen 25. november – supplement til Husabøs uttalelse – e-post 25. november.

Fra: Jørn Jacobsen

Sendt: 25. november 2015 21:09

Til: Erling Johannes Husabø; Johanne Spjelkavik

Emne: RE: Studieordningskomiteen inviterer til innspill

Vedlegg: Innspel til studieordningskomiteen.pdf

Vedlagt er innspel til studieordningskomiteen, i form av eit supplement til Erling Johannes Husabø sitt innspel.

Helsing Jørn

Innspel til studieordningskomiteen

1. Generelt om reforma

Eg viser først til innspel som er sendt inn saman med fleire andre kollegaer. Eg er skeptisk til om reforma er godt nok grunngjeven og utgreia. Skal ein gå til det steg å bryte opp den generalistutdanninga som eg vurderer som i grunntrekk fungerande og fagleg godt grunngjeven, så bør det i tilfelle vere ut frå eit betre grunnlag enn det vi har føre oss i dag.

2. Innspel til eventuell plassering og innhald i strafferettskurset ved omlegging

Eg viser her til innspel frå Erling Johannes Husabø som eg i hovudsak sluttar meg til. Eg presiserer for eigen del at eg vurderer framlegget om eit strafferettskurs på første studieår på 15 studiepoeng som adekvat gjeve den nye modellen, men er som Husabø tvilande til det å inkludere innføring i straffeprosess på dette stadiet av utdanninga.

Når det gjeld masterdelen, så sluttar eg meg til innspela frå Husabø. Det kan leggst til at med utgangspunkt i kompetansen i strafferettsmiljøet, er det òg andre emner som kan utviklast. Men her bør ein starte med å bygge faget nedanfrå, slik at utgangspunktet vert den undervisinga som vert gjort før masterdelen. Derfrå bør ein byggje opp eit tilbod som, med utgangspunkt i den kompetansen som er i fagmiljøet, representerer breidde og aktualitet. Og for å dempe brotet med generalistutdanninga, bør ein i desse emna ha eit visst fokus på samspelet mellom strafferetten og andre rettsområder. Husabø sitt døme med økonomisk kriminalitet er eit emne som viser korleis det kan gjerast. Eit anna emne som kan illustrere det, er samspelet mellom reaksjonsalternativa i strafferetten og andre forvaltningsrettslege kontroll-, sanksjons- og støtteformer ved barnekriminalitet.

Og eg er som Husabø interessert i både å halde fram undervising i den sentrale strafferetten og å utvikle emne for spesialisering.

Bergen 25.11.2015

Jørn Jacobsen

Ingunn Elise Myklebust og Sigrid Eskeland Schütz – e-post 27. november

Fra: Ingunn Elise Myklebust
Sendt: 26. november 2015 14:12
Til: Johanne Spjelkavik
Kopi: Sigrid Eskeland Schütz
Emne: RE: Studieordingskomiteen inviterer til innspill
Vedlegg: Høyringsinnspel 271115 frå Sigrid og Ingunn.docx

Hei igjen,

Her kjem høyringsinnspel frå meg og Sigrid,

Mvh

Ingunn

Ingunn Elise Myklebust
Sigrid Eskeland Schütz

Det juridiske fakultet,
Universitetet i Bergen,
her

Innspel masterdelen

Forden føreslåtte linja «Forvaltingsrett» kan vi tenkje oss å gje fordjuping i areal- og ressursforvalting (arealforvalting og konsesjon både etter plan- og bygningslova, forureiningslova, energilova, oppdrettslova, minerallova og andre sektorlover, på sjø og land) og med sterke innslag av miljørett, som internasjonalt vern av miljøet, EU/EØS, EMK, konvensjonar m.v. Dette kan reindyrkast som eit offentlegrettsleg emne, men har som utgangspunkt både offentlegrettslege og privatrettslege element.

Vi ser førebels for oss ytterlegare tre moglege fordjupingsemne, som sjølvstøtt kan kome til å sjå annleis ut avhengig av den totale pakken som skal syast i hop, og avhengig av personalressursar og kompetanse, og kven som meir konkret kan tenkje seg å bidra inn på undervisningssida. Emna vil gå på tvers av skillelinja Formuerett/Forvaltingsrett, så vi tek ikkje stilling til på kva linjespesialisering emna eventuelt bør plasserast.

-Vassressursrett (internasjonale/folkerettslege rammer for utnytting/forvalting av grensekryssande vassressursar, internasjonale krav til nasjonal vassforvalting med miljøkvalitetsnormer, vassplanlegging – under dette krav til organisering av forvaltninga under prinsipp for økosystembasert forvalting/nedbørfelt-organisert forvalting og tiltaksplanar, konsesjon/revisjon av konsesjon for vasskraftutbygging/heimfallsrett, mineralutvinning med deponi i vatn/sjø, kraftutbyggingsavtalar, mineralutvinningsavtalar, økonomisk kompensasjon ved tvungen avståing av vasskraft, skadebotansvar ved miljøskade, m.v.

-Marin- og maritim rett kan stå som stikkord for ei rad tema knytt til havforvalting (internasjonalt, nasjonalt) og dekke offentlegrettslege emne som marin/maritim arealplanlegging og kystsoneplanlegging, forvaltingsplanar og miljøkvalitetsnormer, internasjonale og nasjonale rammer for skipsfart, fiskeri, marint vern, utvinningsindustri, bioprospektering m.v., og privatrettslege emne som patent, ekspropriasjonsvern, krav om samarbeidsavtalar for utvinning, skadebotansvar for miljøskade ved drift og nedstenging/ilandføring m.v.

-Klima- og energirett byggjer kompetanse på (statleg) ansvar for klimatiltak og klimaeffekter, energi, energiomstilling – som kvotesystem for CO₂ – karbonlagring (naturleg, som i tareskog, eller injisering), og vidare i detalj på sektorar av betydning for klima- og energispørsmål, som marknadsrett, fossil utvinningsindustri, fornybar energiproduksjon – som vasskraft, vind, bølge, osmose, hydrogen – transportsektoren, produkt- og avfallssektoren, byplanlegging m.v.

Noko av verdien med emna er nettopp at dei ser samanhengen mellom internasjonal regulering, offentlig regulering og privatrettslege spørsmål. Å bryte opp denne samanhengen vil svekke høvet til ei kritisk tilnærming til gjeldande rett, og høvet til å avdekke svikt i rettssystemet, vurdert opp mot eit overorna mål om berekraftig utvikling. Skal ein likevel bryte opp her for å reindyrke linjevala, vert alternativet å tilby emna på begge linene, då som «Vassressursrett – privatrettslege emner, vassressursrett – offentligrettslege emner, og tilsvarande for dei andre emna.

Kort innspel 1-3 studieår

Vi legg til grunn at det no berre er bede om innspel til masterdelen, og at vi først seinare skal kome med dei innspela vi har knytt til 1.-3. studieår, t.d. om rekkefølga på faga m.v.

Ein kort merknad likevel til 1-3 studieår: Vi registrerer at faget «Kompensasjon for økonomisk tap» sidan sist høyring er flytta føre forvaltingsrett. Dette gjev særlege utfordringar i høve til at studentane treng grunnleggande forståing for offentlig styring også for å forstå sentrale forvaltningslover og forvaltningsvedtak som set rammer for innhald av og utøving av rettar til økonomiske goder. Denne trongen for å gje studentane ei grunnleggande innføring i offentlig forvaltning kan tilseie ei motsvarande auke i vektala faget får tildelt.

Retten til økonomiske goder ser ut til å bli eit samansatt fag, med behov for sterkare klargjering av innhaldet i emnet (emneskildring). Vi ser føre oss at dette i praksis kan ordnast gjennom ei tydelegare inndeling i emner for førelingsbolker (arbeidsgrupper og storgrupper), som t.d. Bolk 1. Offenleg styring, med t.d. Grl. 105, Grl. § 97, Grl. § 112. EMK P1-1 m.m. (eventuelt matrikulering og tinglysing.) Bolk 2. Privatrettslege emne, med t.d. servitutter, hevd og grannerett. Bolk 3. Konesjonslovgiving m.m. Dette vil vi kome attende til.

Breidden og innretninga på dette faget vert også førande for kva valemne som er naturleg å tilby på 1-3 studieår. Her må det sikrast ei framdrift og fordjuping samanlikna med obligatoriske emne. Dersom det er eit siktemål at utvalet av valemner 1. – 3. studieår skal tilpassast studentar som nøyser seg med bachelorgrad, er vi samd i innspel som er komne, om at plan- og bygningsrett og kommunalrett kan vere eigna valemne her, og kanskje også eit emne i «miljørett» som byggjer på breidden i miljørettsfaget slik det vert framstilt i Bugge/Backer sine lærebøker.

Innspel til prosessen med ny studieordning

Endeleg tillet vi oss å kome med ein merknad som gjeld sjølve prosessen med studieordninga. I høyringsrunden er det kome innspel som ikkje byggjer på premissane som er gjevne; ny 3 + 2 ordning med linjefordjupning. Innspela byggjer derimot på ein revisjon av studieordninga slik den er no, der ein søker å kome i møte noke av innvendingane som er reist mot dagens modell. Desse innspela er i seg sjølv viktige og interessante, men vi synest det vert vanskeleg å relatere innspela i denne omgongen til denne parallell-diskusjonen.

På denne bakgrunn reiser vi spørsmålet om komiteen bør be styret om å revidere mandatet til komiteen, slik at både 3+2 med linjefag, og ein 3+2, som bygger på ei forbetring av dagens ordning, kan drøftast, før styret fattar vedtak om inndeling i 3+2.

Vi reiser spørsmålet er om det ikkje vil vere meir realistisk å leggje til grunn at det reelle alternativet for styret ikkje er å forkaste eit eventuelt forslag om 3+2 med linjefordjuping, men å gå inn og gjere monalege endringar i dagens ordning. Korvidt dette alternativet, med endringar i dagens ordning, er eit betre val for fakultetet framover, vert derimot vanskeleg for styret å ta stilling til, dersom ein ikkje i nokon grad får skissert kva som kan verte innhaldet i ei slik løysing. I så fall må komiteen få eit utvida mandat.

Ingunn Fornes – e-post 26. november

Fra: Ingun Fornes

Sendt: 26. november 2015 23:08

Til: Johanne Spjelkavik

Emne: Studieordningskomiteens høring

[...]

I forbindelse med studieordningskomiteens høring er vi i forskergruppen for strafferett bedt om å komme med innspill til nye emner som kan inngå i strafferettsspesialiseringen. Jeg beklager at dette kommer for sent. Men for min del ønsker jeg gjerne å bidra til at ungdomsstrafferett inngår i undervisningen.

Ingun

Karl Harald Søvig – e-post 27. november

Fra: Karl Harald Søvig

Sendt: 27. november 2015 15:48

Til: Johanne Spjelkavik

Emne: Innspill til studieordningskomiteens innstilling

Jeg viser til epost den 3. november om innspill til organiseringen av de to siste studieårene. Jeg beklager at denne eposten kommer etter fristen, jeg hadde notert feil dag. Vi har hatt tematikken oppe til diskusjon i forskergruppen for forvaltningsrett, hvor jeg er leder. Synspunktet fra gruppen er at det vil være uheldig å la velferdsretten inngå på en annen linje enn den "Forvaltningsrettslige/offentligrettslige". Forvaltningsretten og velferdsretten henger nært sammen, bl.a. illustrert ved at emnene er integrert som ett fag på de første studieårene. Selv om det vil være mulig for studentene å velge "på tvers" av linjer og spesialiseringer, er det uheldig å dele forvaltningsrett og velferdsrett slik komiteen har foreslått.

Med vennlig hilsen

Karl Harald Søvig